

18683

BIBLIOTECA
ASOCIAȚIEI CERCETAȘII ROMÂNIEI

NESTOR URECHIA

DRAGI
SĂ NE FIE
MUNȚII

Seria B

No. 2

J. Din. Arb.

Prețul 80 bani

Inw. A. 24.491

BIBLIOTECA
ASOCIAȚIEI „CERCETAȘII ROMÂNIEI”

Seria B.

No. 2.

DRAGI SĂ NE FIE MUNȚII

DE

NESTOR URECHIA

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA «JOCKEY-CLUB» ION C. VĂCĂRESCU
4, STRADA UMBREI, 4

1916

SR-992 (084.1:086.2) (04)
91(R) " " " "

50203

CONTROL 1953

1956

Biblioteca Centrală Universitară
"Carol I" București
49359
Cota.....

CITIȚI

CARTEA

„ROBINSONII BUCEGILOR“

(ÎNTÂMLĂRILE A TREI CERCETAȘI)

scrisă într'adins pentru Cercetașii Români

de

NESTOR URECHIA

B.C.U. Bucuresti

C50203

121 370722

kec 18/10

Floarea Reginei (Edelweiss)

(crește pe munții Bucegi)

E. Grabovsky & Co.

Muntele Jungfrau din Alpi.

LAMURIRE

IUBIȚI CERCETAȘI,

Cea mai frumoasă poezie e aceea cântată de Natură, în concertul universului. Cea mai minunată poveste este aceea scrisă de Natură, în Cartea mare a vieții.

Fericit este omul care știe a se folosi de comoara ce i-a fost hărăzită de Cel-de-sus: cei doi ochi, cu cari, privind și admirând, el își poate desfăta sufletul.

Nici o bogăție, cât de mare, nici o plăcere materială, nici o mulțumire trupească nu se poate asemăna cu încântarea sufletească isvorâtă din prețuirea minunilor Fîrei.

Cercetași, spre a vă îndemna la admirarea universului, mi-am pus în gând să scriu, după puterile mele, un șir de broșuri preamărind Natura, în toate înfățișările sale.

Cărticica de față, cea dintâi din serie, cu titlul:

«Dragi să ne fie munții»

este alcătuită spre lauda celei mai frumoase salbe a pământului: munții. Ea coprinde câteva extrase traduse

de mine din scrierile unor cunoscuți scriitori francezi, iubitori ai muntelui, sau din paginile unor renumiți alpiniști, precum și rînduri de ale mele inedite sau de prin cărți, ce am publicat privitoare la munții Bucegi, pe cari îi cunosc mai bine din Carpații noștri.

Având covenita învoire, am adăugat și câteva pagini instructive, pitorești sau hazlii, scrise de prieteni de ai mei, tovarăși de Bucegi.

Dacă împrejurările îmi vor fi prielnice, vor urma broșurile :

Dragi să ne fie arborii ;

Dragi să ne fie apele ;

Dragi să ne fie florile ;

Dragi să ne fie animalele

și altele.

Voi fi nespus de fericit dacă broșurile acestea vor putea ajuta la sădirea în sufletele voastre, frați cercetași, a germenului celei mai prețioase flori, care poate împodobi pe un om : dragostea Naturei.

NESTOR URECHIA

VECHIU CERCETAȘ AL NATUREI.

LA MUNTE

(Extras din cartea: „Histoire d'une montagne“ de
Elisée Reclus *)

Adăpostul.

Eram trist, desnădăjduit, sătul de viață. Soarta îmi fusese dușmană, răpindu-mi ființe dragi, năruiind chibzuirile mele, risipindu-mi speranțele. Oamenii, pe care îi socotisem prieteni, mă dușmăneau, văzându-mă copleșit de nenorocire; omenirea întreagă, cu luptele sale de interese și patimele-i deslănțuite, îmi părea groaznică. Vream, cu orice preț, să scap din vârtoarea ei și să mor sau să recapăt, în singurătate, puteri noi și suflet senin.

În neștirea locurilor unde mă purtau pașii, am ieșit din orașul sgomotos și m'am îndreptat spre munții înalți, al căror șir îl zăream, zimțind zarea. Mergeam tot înainte, călcând drumuri lăturalnice, oprindu-mă, pe înserate, la ospătării răsnețe. Sunetul glasului omenesc, sgomotul unor pași, mă înfiorau; dar când umblam singuratec, ascultam cu drag și cu alean ciripitul păsărilor, murmurul apelor și miile de svonuri ale pădurilor.

---

*) *Elisée Reclus* scriitor și geograf francez (născut în 1830), autorul renumitei «Géographie Universelle» și al altor lucrări de Geografie.

În sfârșit, umblând tot la întâmplare, mai mult pe poteci, sosii la gura celei dintâi chei *) a munților. Câmpia destinsă, scrijilită de brazde, se oprea deodată le temelii stâncilor. Înaltele creste albastre, zărite de departe, se făcuseră nevăzute, în dosul culmilor mai scunde, dar mai apropiate. Dedesubt, râul, care, mai la vale, se desfășura ca o pânză întinsă, acum, sbârcindu-se pe petre, curgea, povârnit și repede, printre stânci netede ori îmbrăcate cu mușchiu negricios.

Deasupra fiecărui țarm, un deal, cel dintâi greben al munților, înălță ponoarele sale și purtă, pe spinare, ruinele unui turn mare, care pe vremuri fusese păzitorul văii. Mă simțeam închis între cele două ziduri; părăsisem ținutul orașelor mari, al fumurilor și sgomotului; rămăseseră, colo, departe, în urma mea, și dușmani și prieteni fățarnici.

În această clipă, ca nealțadată, mi se umplu inima de bucurie; pașii cu voe bună, privirea-mi se însenină. Mă oprii, ca să sorb, cu desfătare, aerul curat scoborât din munte.

Prin aceste locuri nu se văd drumuri mari prăfoase sau innoroite; am părăsit șesurile, iată-mă prin munții mândri. O potecă scrisă de pașii caprelor și ciobanilor se desface din fundul văii și urcă curmeziș pe coastă. Dau în această potecă, doar voiu fi, în sfârșit, singur.

Tot urcându-mă, văd mărunțindu-se trecătorii de pe drumul din vale. Cătunele, satele se întrezăresc prin fumul lor albăstruiu, care șerpuește lin pe sus și se des-tramă la margini de păduri.

*) defileu; pe franțuzește gorge.

Pe seară, după ce am ocolit mai mulți pereți de stânci, după ce am trecut peste numeroase viroage și am sărit, din bolovan în bolovan, peste pârae sgomotoase, m'am aflat subț un piept, care se ridică peste steiuri, codri și pajiști. Pe creastă se zăria un bordeiu, iar împrejur oi pășunând. Ca o panglică desfășurată pe catifeaua ierbei, cărarea gălbuie suiă la bordeiu și acolo pareă că se oprește. Mai departe nu deosebiam decât spintecături uriașe, grohotișuri, cascade, zăpezi și ghetari. Aci era cea din urmă locuință omenească. Această cocioabă mi-a fost adăpost mai multe luni.

Un câine și un cioban mă primiră, în acest loc, prietenește.

Liber de acum, lăsați viața-mi să se reînoască, în voia naturei. Ba rătăceam prin mormanele de pietre prăvălitate de pe vreo culme stâncoasă; ba mă strecuram, la întâmplare, în temeiul unei păduri de brazi; uneori ajungând pe creste, mă așezam pe un pisc stăpânitor al spațiului; adesea, dimpotrivă, mă adânciam într'o văgăună neagră, unde mi se pareă că m'am ascuns în rărunchii pământului.

Puțin câte puțin, cu trecerea timpului, și sub înrâurirea naturei, nălucirile jalnice, care mă chinuiau, pieriră. Și pe când colindam aceste plaiuri, șirul amintirilor amare se rupeă și tot mai mult priveliștile acestui ținut îmi alinau sufletul.

Chiar după cei dintâi pași, voios am fost, căci pătrunsesem în singurătate, și stânci, codru, văi întruchipau stavilă între mine și trecutu-mi; nu mult apoi înțelesei că o nouă patimă se furișase în inima mea. Mi-era drag

muntele. Mi-era drag chipu-i senin și mândru luminat de soare, pe când eu stam la umbră; mi-erau dragi puternica să spinare încărcată de ghețuri, cu luciri albastre, coastele sale vârstate de pășuni, păduri și grohotișuri, grebenii săi voinici, răspândindu-se departe, ea rădăcinile unui arbore uriaș, despărțiți prin văi, cu pâraele, cascadele, lacurile și pajiștele lor; întreg muntele mi-era drag; până și mușchiul galben sau verde, care crește pe stâncă, până și piatra, care strălucește prin iarbă, toate podoabele, și cele mai neînsemnate, ale muntelui, mi-erau prietene.

De asemenea, ciobanul, care la început nu-mi fusese pe plac, fiind și el unul din omenirea de care fugisem, acum mi-era trebuincios și aveam încredere în el. Nu numai că primiam cu mulțumire hrana ce-mi aducea, dar și căutam să mă folosesc de ceace mă învăță. Firește că nu din cărți eră știința lui; ciobanul născut la poalele muntelui, mă învăță să cunosc muntele: el îmi numi plantele, mă duse la stâncile unde se aflau cristalele și pietrele rari, mă întovărăși pe brânele ametoare ale prăpăstiilor și-mi feri drumul de locurile rele. De pe înălțimi, îmi arătă văile, îmi însemnă cursul puhoaelor. Inapoiindu-ne la bordei, îmi povestî istoria ținutului și legendele locale.

.....

Astfel încercai să cunosc viața de acum precum și trecutul muntelui, pe care noi trăim ca niște purici pe pielea unui elefant. I-am studiat stâncăria, din care e clădit și culmile și văile, care îi dau înfățișări atât de deosebite, plăcute ori infiorătoare, după locul din care

le privești, după orele și anotimpurile în care le cercetezi; i-am studiat zăpezile, ghețurile, plantele și animalele. M'am străduit încă să înțeleg rolul ce a avut muntele în poezie, în istoria națiunilor, în mișcările popoarelor, în propășirea omenirii întregi.

Dascăli mi-au fost ciobanul, precum și găngania din iarbă, fluturele de pe floare și pasărea cântăreață.

De n'ași fi petrecut nesfârșite ceasuri, culcat pe iarbă, privind și pricepând aceste ființe pitice, poate că aș fi înțeles mai puțin limpede cât de viețuitor este pământul nostru, care poartă toți acești infinit mici și-i duce, împreună cu noi, în nemărginitul văzduh.

Piscuri și Văi.

Stând la ușa colibeii, văd, la câteva sute de metri deasupra capului, o creastă de stânci, ce pare a fi culmea muntelui; dar, urcându-mă pe ea, iată că alt pisc se înalță și mai sus. Și dacă sosesc pe o a doua treaptă de plaiu, muntele iarăși își schimbă forma. Din fiecare clin, din fiecare șoavă, de pe fiecare vârf, peizajul se arată cu un nou relief, cu un alt profil. Muntele este alcătuit dintr'un grup de munți, după cum, în mijlocul mării, fiecare val este sburlit cu nenumărate unde mitite. Spre a-ți da seama, în întregul ei, de arhitectura unui munte, trebuie să-l studiezi, să-l străbați în toate direcțiile, să te urci pe fiecare ridicătură, să pătrunzi în orice gât. Muntele este nemărginit, pentru cine vrea să-l cunoască deabinelea.

Coama, pe care îmi plăcea mai mult să stau, nu era culmea vecină cu cerul, unde te așezi ca un împărat pe tron, spre a privi, la picioare, împărățiile întinse. Mă simțeam mai fericit pe un vârf mai mic, de pe care vederea mea putea cuprinde coaste mai joase și apoi, din muchie în muchie, păreții de sus și piscul scaldându-se în albastrul cerului. Aci, fără să simt mândria ce te covârșește când te afli pe punctul cel mai înalt al muntelui, gustam plăcerea de a-mi desfăta ochii cu priveliștea zăpezilor, stâncilor, pădurilor și pășunilor. Plutiam la jumătate înălțime, între cele două ținuturi ale pământului și cerului și mă socotiam liber, fără a fi despărțit de lumea întreagă. Nicăeri nu pătrundeă în sufletul meu o mai dulce simțire de pace.

Dar ce bucurie, când ajungi la o creastă stăpânitoare a unui orizont de piscuri, văi și câmpii! Cu ce voluptate, cu ce încântare a simțurilor admiri, într'un tablou deplin, uriașa clădire pe a cărei culme te afli! De pe dealurile de jos, nu vezi decât o parte a muntelui, cel mult un clin; dar de sus zărești toate spinările alergând, din colnice în colnice, din greben în greben, până la dealurile și la pieptul temeliei. Acolo sus te crezi mare ca și muntele; ca și al lor, îți este creștetul în aer curat și lumină; te înalți la cer, ca și acvila, pe care sborul o ține deasupra planetei grele. La picioare, zărești ceeace mulțimea de jos numește cer; norii călători, cari se zdrențuesc de steiuri, se împrăștie la margini de păduri, lasă, ici și colo, prin văgăuni și văi, petice de negură, apoi, sburând deasupra șesurilor, le întunecă cu umbrele lor largi, de forme mereu schimbătoare.

De pe mărețul observator, nu vezi drumuind fluviile ca norii, dar mișcarea lor se arată prin lucirea apei din distanță în distanță, la piciorul ghețarilor, în cascade și lacuri, în șerpuiturile liniștite din câmpii. La vederea cheilor, vâlcelelor, văilor, ești față, ca și cum ai fi de odată devenit nemuritor, la munca geologică a apelor scormonind, adâncind mățele lor, jur împrejurul grămezii primitive a muntelui. Le vezi, ca să zic așa, ciopliind neconținut masa enormă, smulgându-i sfărământurile, netezind câmpia, umplând un golf al mării. De pe piscul meu, îl zăresc și acest golf, această prăpastie albastră a Oceanului, din care a ieșit muntele și în care cândva muntele va fi înghițit.

Cât despre omenire, ea nu se vede, dar o ghicești, cuibărită prin văi și pe dealuri, prin colibe, cătune și sate. Colo, departe, subt fum, subt un strat de aer stricat de nenumărate respirații, ceva alburii arată un oraș mare. Casele, palatele, turnurile se topesc într'o culoare ruginită, murdară, care nu se potrivește cu lumina veselă a șesurilor din împrejurimi.

Mare este deosebirea între adevărata formă a munților atât de pitorești și forma ce-i dădeam, în copilărie, la vederea hărților ce studiam în școală. Imi închipuiam atunci o masă singuratecă, având ca însușire o regularitate desăvârșită, cu coborâșuri egale jur împrejur, cu vârful rotunjit, cu poalele frumos aduse, pierzându-se în șesurile câmpiei. Dar astfel de munți nu se află pe pământ... Din ziua când pământul a căpătat cel dintâi sgrunț merit să se schimbe treptat în munte, natura, care este mișcarea, transformarea însăși, a lucrat necon-

tenit la modificarea aspectului acestei ridicături; aici a înălțat grămada de pământ, dincoace a turtit-o; a sburlit-o cu vârfuri, cu turle, i-a încovoiat, încrețit, scorbos, cioplit la infinit suprafața mișcătoare și astăzi chiar, sub ochii noștri, lucrarea aceasta urmează înainte.

Mintii care urmărește muntele prin veacuri, el se arată tot atât de nehotărît ca valul mării gonit de furtună; este o undă, un abur; când va fi pierit, nu va mai fi decât un vis.

Totuși, în acest decor schimbător sau mereu variat, produs de acțiunea neconținută a puterilor naturei, muntele își are ritmul superb pe care-l simte acela care-l străbate, cu gândul de a-i cunoaște structura. Partea cea mai înaltă poate fi un platou întins, sau un zid vertical, sau o muchie, o piramidă singuratecă, o legătură de ace deosebite, dar oricum ar fi muntele, în întregimea lui, înfățișează un aspect general, care se armonizează cu aspectul culmii sale.

Din centrul masivului, până la temelia muntelui, se înșiruesc, de toate părțile, alte creste sau pâlcuri de creste mai joase; ba chiar, uneori, la poalele celui din urmă piept, înconjurat de mâliturile (aluviunile) câmpiei sau de apele mării, se vede încă câte un munte pitic, în chip de deal, țâșnind din mijlocul șesurilor sau din sânul apelor. Profilul tuturor acestor ridicături, care se urmează, lăsându-se în jos puțin câte puțin sau deodată, prezintă o serie de curbe grațioase.

Această linie undulată, care unește vârfurile mării creste cu câmpia, este adevăratul coboriș, drumul ce ar lua în picioare un uriaș încălțat cu cisme fermecate.

Muntele care m'a adăpostit mult timp este frumos și senin; de pe plaiurile sale de sus se zărește coama cea înaltă, ridicându-se ca o piramidă cu trepte neegale; tăblii de zăpadă, așezate prin scorburi, îi dau o față întunecată, aproape neagră, prin contrast cu albeața steiurilor; dar verzele ierbei, care acoperă în depărtare crestele mai mici, pare cu atât mai plăcut la vedere, și privirea, coborându-se de pe masa enormă cu înfățișare grozav de puternică, se odihnește, cu desfătare, pe undările molatece ale pajiștelor; aceste pajiști au mărgini așa de gingașe, cu aspect atât de catifelat, încât, fără voe, îți închipuești bucuria ce ar încerca un uriaș, *care le-ar mângâia cu mâna.*

Mai jos, povârnișuri repezi, colțani de stâncă și spinări acoperite cu păduri ascund, în mare parte, vederei coastele muntelui; dar toată clădirea se pare cu atât mai uriașă și sublimă cu cât privirea coprinde numai o parte dintr'însa, ca și o statuie al cărui pedestal rămâne ascuns; ea strălucește în tăriile cerului, în cea mai curată lumină.

Frumuseței creștelor și ridicăturilor de tot felul corespunde frumusețea scobiturilor, a creșturilor, a văilor și strungilor (defileurilor). Intre culmea muntelui nostru și piscul cel mai vecin, creasta se apleacă tare și lasă o trecătoare, destul de lesnicioasă, între cele două cline opuse. La această lăsătură a muchiei începe cea dintâi dâră a văii șerpuite, deschisă între cei doi munți. Acestei dăre se adaugă altele, apoi încă altele, care scrijlesc suprafața stâncilor și se reunesc în șoave (vârtoape) îndreptate ele-înseși spre un amfiteatru (obârșie),

de unde, printr'un șir de chei și de basinuri așezate caturi, caturi, zăpezile se scurg și apele curg la vale. Aci, pe pământul deabia aplecat, se arată pășunile, pâlcurile de pomi roditori, grupele de case. Jur împrejur vălcele, unele plăcute, altele cu înfățișare mai aspră, se apleacă spre valea principală. În totalitatea ei, valea cu nenumăratele ei brațe, se poate compara cu arborii ale căror mii de ramuri sunt împărțite și subtimpărțite în rămurèle.

După forma văii, cu întreaga sa rețea de vălcele curmezișe, ne putem da mai bine seamă de adevăratul relief al munților ce ea desparte.

De pe culmile, de unde vederea plutește liber asupra spațiului, se vede un mare număr de creste, pe care le comparăm între ele și astfel se lămuresc unele pe altele. Pe deasupra liniei zimțuite a înălțimilor, cari se ridică pe malul dimpotrivă al văii, deosebim în depărtare un alt profil de munți albaștrii; apoi, și mai departe, un al treilea și chiar un al patrulea șir de munți vineți. Aceste spinări de munți, cari se leagă cu creasta cea înaltă a culmilor de căpetenie, sunt cam paralele, cu toate creștăturile lor, și, aci se apropie, aci se depărtează unele de altele, după cum se joacă norii și se urcă pe cer soarele.

De două ori pe zi se desfășoară imensul tablou al munților, când razele oblice ale zorilor și amurgurilor lasă în umbră dosurile*) și scaldă în lumină fețele. Între culmile dela răsărit cele mai depărtate și cele deabia

*) Clinele dela Nord.

zărite la apus, este o gamă armonioasă de toate colorile și toate nuanțele, care pot lua naștere subțrălucirea soarelui și transparența aerului. Printre acești munți sunt unii, pe cari o suflare i-ar putea șterge, atât de gingaș sunt scriși pe pânza cerului.

Numai un strop de abur să se ridice, un nor, cât de străveziu, să se ivească în zare, sau numai soarele să se aplece, lăsând locuri umbrei, și iată că munții aceștia atât de frumoși, zăpezile, ghețarii, piramidele, se topesc, pier treptat sau într'o clipă. Adineaori le admirai în splendoarea lor și acum toată această priveliște numai este decât un vis, o nălucă, o amintire ștersă....

Norii.

Pe globul nostru, muntele, cu toată înălțimea sa, nu este decât un sgrunț, mai neînsemnat, în proporție, de cât un neg pe trupul unui elefant: este un punct, un grăunte de nisip. Și totuși această ridicătură, așa de pitică în raport cu pământul, își scaldă coastele și creasta în regiuni aeriene cu totul deosebite de ținuturile câmpiilor, unde viețuiesc popoarele. Drumețul, care în câteva ceasuri, se urcă dela poalele muntelui la stâncile coamei, săvârșește într'adevăr o călătorie mai mare, mai rodnică în contraste, decât dacă timp de ani și ani ar face ocolul pământului, strabătând mările și șesurile continentelor; căci aerul apasă greu asupra Oceanului și asupra ținuturilor, cari sunt la o mică distanță deasupra nivelului mărilor, iar la înălțimi, el se rărește și se face

din ce în ce mai ușor. Pe globul pământului, sute și chiar mii de munți ridică culmile lor într'o atmosferă, ale cărei molecule sunt de două ori mai rare decât acelea ale câmpiilor. Fenomenele de căldură, de lumină, de climă, de vegetație, toate se schimbă colo sus; aerul lasă să treacă mai lesne razele de căldură, care se coboară din soare, ori se înalță dela pământ. Când soarele strălucește pe un cer limpede, temperatura se ridică pe plaiurile de sus; dar de îndată ce el se ascunde, aceleași plaiuri de sus se răcesc repede; prin radieră, ele pierd foarte iute căldura primită. De aceea frigul domnește mai totdeauna pe înălțimi; în munții noștri temperatura scade, în mijlocie, cu un grad de fiecare spațiu vertical de două sute metri.

Pe noi, nenorociții târgoveți, osândiți la o atmosferă stricăță, pe noi, cari primim în plămânii noștri un aer încărcat de otrăvuri, respirat deja de o mulțime de alte piepturi, ceea ce ne uimește și ne bucură, când străbatem crestele înalte, este minunata curățenie a aerului. Sorbim boarea, ne îmbătăm cu aer, parc'ar fi ambrozia din mitologiile antice.

Ce contrast între vederea câmpiilor și aspectul muntelui, când coama nu este înecată în nori și când putem s'o privim de departe, prin greaua atmosferă, care apasă asupra șesurilor! Spectacolul e frumos, mai cu seamă când ploaia a făcut să cadă la pământ praful plutitor, când *aerul a întinerit*, ca să zicem așa.

Profilul stâncilor și zăpezilor se desprinde neted pe albastrul cerului, cu toată enorma distanță, muntele albăstriu el însuși, ca și adâncimile aeriene, se zugră-

vește pe cer, cu tot relieful său de muchii și grebeni; deosebim văile, văgăunile, prăpăstiile; uneori chiar, zărind un punct negru care umblă încet prin nori, putem, cu ajutorul unui ochian, recunoaște un prieten care se urcă.

Seara, la asfințit, piramida se arată în frumusețea sa cea mai curată și mai splendidă. Restul pământului este în umbră, vântul amurgului învâluie zărilor câmpiilor; gurile strungilor sunt înecate în beznă. Dar colo sus, totul este lumină și bucurie. Zăpezile, privite de soare, îi resfrâng razele trandafirii; ele pâlپae și lucirea lor pare cu atât mai vie cu cât umbra se urcă puțin câte puțin, năpădind coastele, acoperindu-le cu un zăbranic negru. La sfârșit, coama singură este destul de înaltă, ca să zărească soarele pe deasupra încovoerei pământului; ea se aprinde ca dela o scântee; ai zice unul din acele diamante miraculoase, cari, după legendele din India, fulgeră pe piscurile munților divini. Dar deodată flacăra a pierit în spațiu. Totuși, dacă urmezi cu privitul, vezi că lumina soarelui este înlocuită cu lucirea norilor împurpurați ai orizontului. Și acum stâncăria parcă nu mai are ființă, subt veșmântu-i de raze; nu mai rămâne decât un miraj, o lumină aeriană; îți vine să crezi că mărețul munte s'a smuls din pământ și plutește în cerul curat.

Astfel rărima aerului plaiurilor înalte ajută la frumusețea creștelor, împiedcând ca stricăciunea atmosferei șesului să se urce până la vârfuri; dar ea silește aburii nevăzuți, cari es și să ridică din mare și de pe câmpii, să se condenseze și să se alipească, în chip de nori, de

5003

c^oastele muntelui. De obicei, apa din aburi, atârnată în straturile de jos ale aerului, nu se află în cantitate destul de mare pentru ca să se prefacă îndată în nori; ea cade sub formă de ploi; atmosfera unde ea plutește o ține în stare de gaz nevăzut. Dar dacă stratul de aer se urcă la cer, ducându-și aburii, el se va răci treptat, iar apa, condensată în molecule deosebite, se va arăta curând. Mai întâi se face un noruleț, care deabia se vede, un fulg alb pe cerul albastru; dar la acest fulg se adaugă alții; acum este o pânză, prin rupturile căreia privirea poate cerceta adâncimile spațiului; la sfârșit este o grămadă groasă, desfășurându-se suluri sau piramizi. Unii din acești nori se înalță pe orizont în chip de adevărați munți. Creștele și turlele lor, zăpezile și ghețurile lor strălucitoare, adânciturile lor umbroase, prăpăstiile lor fără fund, tot reliefurile se scrie minunat pe cer. Atâta numai că munții de abur sunt plutitori și fugari; un curent de aer i-a format, un alt curent îi poate sdrențui și topi. Dăinuirea lor e de câteva ore deabia, iar aceea a munților de piatră este de milioane de ani; dar oare deosebirea este ea așa de mare? Relativ cu viața globului, norii și munții sunt fenomene tot de o zi. Minute și veacuri nu fac decât una, când s'au prăvălit în prăpastia timpului.

Norilor le place mai mult să se strângă împrejurul piscurilor semețe, care străpung cerul. Unii sunt atrași spre stâncă de o electricitate contrară lor; alții, gonți de vânt în spațiu, se isbesc de clinele munților, zăgazuri așezate deacurmezișul umbletului lor. Alții încă, străvezii în aerul călduț, nu se ivesc decât prin atingerea pietrei.

reci sau a zăpezilor; muntele condensează vaporii și stoarce din aer. De câte ori, privind coama, am văzut pufurile norilor izvorâți îngrămădindu-se împrejurul sulitelor de piatră înghețată! Un fum se înalță, asemănător cu acel ce se urcă dintr'un crater; curând fiecare colțan este învăluit și, până într'un sfârșit, muntele se înconjură cu un turban de nori, pe cari el însuși i-a țesut în aerul transparent. Parcă niște mâini nevăzute lucrează la înfăptuirea furtunilor și la căderea ploilor. Când locuitorii câmpiei văd muntele dispărând sub o îngrămădire de nori, ei înțeleg, după felul cum se îmbracă uriașul, ce soi de sărbătoare el le pregătește.

Când două suflări de aer se întâlnesc la creasta lui, una ferbinte, cealaltă rece, norul format deodată se înalță sus, învârtindu-se pe cer; muntele e ca un vulcan, din care aburul ese mereu cu un fel de furie și se înconvoae pe boltă, ca un șarpe uriaș.

Norii desprinși se răresc pe cer, se împreună, se dărăcesc sau se sdrențuesc în vânt, se lătesc sau își iau sborul și se urcă până în atmosfera cea mai de sus, cu mult deasupra piscurilor celor mai înalte ale pământului; felurimea formelor lor este mult mai mare ca a norilor, care încing crestele muntelui. Totuși aceștia se înfățișează cu ciudate schimbări de aspecte. Aci sunt nori stingheri, care se mișcă dimpreună cu straturile de aer rece; aci șerpuesc, târându-se prin văgăuni, prelingându-se dealungul muchiilor, zimțuindu-se, când se izbesc de acele steiurilor. Uneori sunt nori groși, cari ascund un clin întreg; prin masa lor, care se sparge sau se mută, deosebim, din când în când, câte o coamă cunoscută, cu

atât mai măreață, cu cât pare că trăește și se mișcă printre aburii, care se învârtesc. Alte ori, pânzele aeriene suprapuse și de temperaturi diferite sunt perfect orizontale și distincte, ca niște strate geologice: norii ce se nasc au o formă analogă: sunt așezați în benzi regulate și paralele, ascunzând ici păduri, colo pășuni, zăpezi și stânci, sau împăinjenindu-le ca și cu o broadă transparentă. Alte ori încă crestele, coastele de sus, toată partea înaltă a muntelui este înecată în greoaia îngrămădire a norilor, asemenea unui cer cenușiu sau negru, ce s'ar fi lăsat la pământ; muntele se depărtează sau se apropie, după jocul aburilor, cari se răresc sau se îndeșesc; dar deodată totul piere, dela poale la coamă: muntele întreg s'a topit în ceață; apoi furtuna se coboară de pe înălțimi, biciuește marea de nori grei și din nou se ivește uriașul, în zborul veșnic al negurilor.

ELISÉE RECLUS

ZĂPEZI ȘI FLORI

(Extras din „La Montagne“ de Jules Michelet *)

Străinul se miră, întrucâtva, de proverbul Engadinei **): «nouă luni iarna, trei luni iadul». Căldura, vara chiar, la o astfel de înălțime, nu poate fi nesuferită. Anul acesta era frig. Făceam foc în Iulie.

Totuși în fiecare dimineață mă zmulgeam dela desmierdările sobei, și, nepăsătoare de frigul din afară, plecam. Ispita de-a mă afla așa de aproape de comorile botanice era prea mare. Fiind la o înălțime de 2000 metri, e destul să te urci încă vreo 700 metri, și te vezi, fără oboseală. În stăpânirea florei alpine a coamelor înalte. Mă suiam cu o prietenă sprintenă și cu buni prieteni, neobosiți munteni.

Odată m'am urcat singură. Nu știu ce farmec de singurătate mă mână. Engadina are încă locuri necunoscute,

---

*) Marele scriitor și istoric francez Jules Michelet (1798—1874), nemuritorul filo-român, a fost și un iubitor pasionat de Natură, pentru preaslăvirea căreia a scris volumele: «L'Oiseau», «L'Insecte», «La Mer», «La Montagne». Rândurile de sus, extrase din «La Montagne» au fost scrise de soția sa, colaboratoare neobosită.

***) Regiune muntoasă a Elveției.

pierdute, văi sălbatice, ale căror singuri vizitatori sunt vântul și soarele, ținuturi tainice de spiriduși. Astfel de locuri căutam, zări neprivite de nimeni.

Spre acest țel, numai un singur om, și anume Colani, fiu de vânător vestit, el însuși vânător de plante putea să mă călăuzească.

Două lucruri erau ale lui Colani: tradiția și natura, cunoașterea oricărui copac, a oricărei pietre, o înțelegere desăvârșită cu sufletul regiunii. Fiecare floare era a lui mai dinainte; o culegea la ceasul convenit. El știa clipa când cutare iarbă va înflori pe cutare clin necunoscut al muntelui.

Colani avea zor să revadă plaiurile înalte, încă acoperite, pe alocurea, de zăpadă. Vremea era aspră; în fiecare noapte ger. În ajunul plecării noastre, soarele asfinți (semn rău) pe după o perdea întunecată. Colani nu zicea nimic, dar se vede că este nemulțumit. Mormăia printre dinți nume de plante și de flori necunoscute.

Mă scol des de dimineată; sunt gata înainte de ora șase; cerul este posomorît, un vânt aprig învârtejește zăpada, care începe să cadă; puțin ne pasă, plecăm.

Intr'o căruță, nemișcată, primesc în față suflarea vântului, care, cu mii de ace, mă'nțeapă, mă pătrunde. Pe dreapta mea văd, prin pânza pinilor tremurători, crestele albe ale piscurilor *Berninei*. Pe stânga se înalță munți pleșuvi. Înaintăm încet, ținuți în loc de vântul, care bate în fața noastră. Puținii trecători, cari, în această Duminecă, se duc la biserică, se miră de doamna palidă care, pe o așa vreme rea, umblă pe drumuri.

.....

Intrăm în valea singuratică, unde deodată nu se mai află arbori. Priveliștea pierde orice orizont ; suntem într'oo chee strâmtă, între doi munți înalți. Dedesubt, mult mai jos, vuește un șuvoi. Un pod de zăpadă ne oprește ; îl străbat, bucuroasă ca un copil, îndrăzneță și temătoare.

Ce contrast între pământ și cer ! Din cerul mohorit cade iarna răutăcioasă. Măzărice în loc de zăpadă ; întunericeime deasupra capetelor noastre. La picioarele noastre însă, la marginea întinderii de zăpadă, icoana cea mai frumoasă a vieții. Nesămănată *Anemonă primăvărată* (Sisinel-de-munte), în veșmântul său liliachiu deschis, stă aplecată.

Tineretea-i este trecută. Pare adormită într'un vis fermecat. Blonde și lungi fire de mătăasă ușurele cad asupra-i, învăluindu-i maternitatea. Este par'că un suflet blând și fermecător, care îmi vorbește de bunătatea lui Dumnezeu în acest loc deșert.

Puțin câte puțin, lumea se închide îndărătul nostru, pustiul începe. Cât este de măreață singurătatea alături de ghețurile veșnice !

Călăuza mea sprintenă a luat-o înainte. Pătimaș vânător de capre negre, dar și înfocat culegător de plante, ochii săi lucesc și par'că râde în sinea lui. Florile pentru dânsul sunt o pradă.

Cu tot cerul trist și frigul aspru, florile înbălsămează aerul : *orchis-vanilia*, al cărui parfum se păstrează chiar în erbar, și încă *daphne mezereum* (cleiță, liliac de munte) semănând cu liliacul, având același parfum.

Gențiana cea mare albastră, deja trecută, și-a închis urna sa. Prin iarbă domnește *gențiana Bavarică*, stea

albastră ca cerul, strălucitoare, bucuria acestor plaiuri pleșuve.

Nu găsec aci unele flori aflătoare pe alți munți, precum *Linnea* și *Numărita*. Aci clinurile sunt repezi și plantele nu găsec mustul care să le învieze.

Se apără și cresc cum pot. Gențianele se închid și se deschid cu rost, scurtându-și cotoarele. *Campanula* (clopoțelul), în loc de-aș răsleți clopoței în vânt, îi strânge împrejurul ei. La altele, frunzele grupate în jurul coto- rului, în formă de guleraș, stau la pământ. Ele au cu- mințenia doicilor hrăitoare. Copilul lor, floarea, țâșnește spre lumină, o bea cu lăcomie și moare.

Plaiul acesta sever este totuși un adăpost. Rostogolită de avalanșă, adesea floricea, emigrantă din piscurile înalte, cade aci și caută să se aciească; însă, vai! și aci e frig . . . . .

Dar Colani nu mai știe de mine; este departe, pierdut în labirintul stâncilor măcinate. Sunt singură, cu totul singură. Ce tăcere! Nicio pasăre pe cer, nicio musculiță. Dar s'aude un șuer, un *cățel-al-pământului* surprins; iarăși apoi tăcere. Puhoiul curge mult mai jos, vuetul lui nu se sue până la acest plaiu.

Nu mi-este teamă, ci am senzația unui suflet neîntinat, care, singur cu el însuși, străbate nemărginitul, întor- cându-se la Dumnezeu.

Mare este beția urcușurilor, mare desfătarea acestor plaiuri, mare trebuința de-a pluti. Cerul pare mai aproape de noi, dar el este și în noi, într'o viață cinstită și o inimă neșovăitoare.

VRAJA MUNTELUI

Cum foarte bine a zis Michelet, în cartea sa : «Muntele este o învățătură». Deși se pare nemișcat, el este însăși mișcarea, luând formele cele mai deosebite, cele mai fermecătoare. Muntele este icoana vieții; el este și simbolul evoluțiunilor sufletului, care caută a se smulge din tina realităților vulgare, spre a se ridica treptat până la concepțiile curate ale Idealului. Pe măsură ce pătrundem în ținutu-i, el dăruiește privirei noastre înduioșate tot șirul frumuseților naturale, dela peisagele cele mai intime, până la panoramele cele mai mărețe. La piciorul muntelui mai întâi priveliștea muncei sătenești: holdé zâmbitoare, apoi viața care îmbracă cele dintâi dealuri, sate cuihărite împrejurul oglindei albastre a unui lac, pe care alunecă pânzele albe ale pescarilor; apoi încă pajiști stropite de râuri licăritoare și care undulează până la margini de castani.

Adevăratul coprint pădurean nu începe decât după castani. Pătrunzi atunci într'un ținut verde, unde arborii, schimbători după înălțimi, desfășură mărețiile lor: ste-

jari puternici, tei cu frunzișuri dese, tulpine argintate de fagi, brazi moșnegi, de ramurile cărora atârnă bărbi de lichen. O liniște religioasă domnește sub bolțile încrucișate, de abia străpunse de vreo rază de soare al cărui aur se înverzește jos.

Această liniște nu e turburată decât de sgomote mărunțele: freamăt de frunze mototolite, ronțaituri de veriți, ciocănituri de ghionoe. Câteodată pacea aceasta vrăjită e sfâșiata de vuetul unei ape clocotitoare, și zărești atunci, printre copaci, cețoasa spumă a cascadelor; rostogolindu-se pe bolovanii lustruiți, torențele, părinți ai fluviilor, se varsă cu sgomot în lacuri. Prin umeda atmosferă a codrilor, adulfeci pâlcurile de zmeură, te învioresază mirosul rășinos al cetelor de molifți. Cu cât te urci, cu atât pădurea se rărește; în locul brazilor și fagilor, dai de pini, printre cari aerul mai vioi cântă legănător; apoi arborii se mărunțesc, abia ici și colo, câțiva melezi (zade) agățați de stânci, câteva pâlcuri de anini chirciți, și iată întinse pajiști, unde sună tălângile turmelor răvășite. Iarba, hrănită de zăpada de curând topită, crește deasă, și vrajei pădurei urmează desfătarea floarei alpine. Aci sus este ținutul plantelor rare, încântătoare ca culoare și ca formă. Aci cresc, spre plăcerea ochilor și bucuria botaniștilor; *gentianele* fără cotor, ale căror urne albastre închis parcă țâșnesc din pământ, *erinii de pădure* purpurați, *arnicele* (podbali) semănând cu câte un mic soare, cete de flori, feciorelnice ca și zăpezile ce vor urma mai sus. S'ar zice că, înainte de a muri pe semețele creste, vegetația a vrut să se arate încă odată, în toată strălucirea sa. Ceva mai sus, într'a-

devăr, pământul se face golaș și iată singurătatea albă a ghețarilor. Acum numai povârnișuri, cărări pe muchii de pietre rostogolitoare, hornuri, brâne strâmte... Dar, cum zic Englezii: «acolo unde este o voință este și un drum» și acest exercițiu al facultății de a voi este una din cele mai prețioase inițieri a muntelui. Ea ne obișnuiește astfel să luptăm împotriva greutăților vieții, și ne învață că străduința dă preț vieții. Încă o opintire, și cele din urmă piedici sunt înlăturate; călătorul ia în stăpânire cea mai înaltă coamă; și în mijlocul tăcerii solemne a ghețurilor eterne, privește, într'o admirare mută, pădurile, lacurile și câmpiile întinse la poalele munților. . . .

ANDRÉ THEURIET *)

---

*) *André Theuriet*, nuvelist și romancier francez contemporan a fost un duios iubitor de Natură,

FARMECUL PISCURILOR

Oameni buni dela șesuri, din fundul jețului voștru nu vă puteți închipui ce este pe sufletul celui care a călcat pe un pisc încă neexplorat înaintea lui; el e încredințat că din vremurile uitate, de când aceste stânci ființează și înalță goliciunea lor la cer, dânsul cel dintâiu a pășit pe ele; ochii lui cei dintâi au privit de aci; glasul lui cel dintâi a sfâșiat tăcerea, care a dăinuit aci dela începutul lumii; îi este dat lui, om luat întâmplător din mulțime, să se ivească pe acest pisc sălbatec, ca cel dintâi reprezentant al omenirii; i se pare că este vrăjită această clipă, în care se sfințește prietenia pământului și omului într'un loc. Fie pe culmile Alpilor, fie în mijlocul pajiștelor Australiei, oriunde omul calcă vreun pământ, pe care îl știe virgin, de bună seamă că el încearcă o adâncă emoțiune.

Când sălbăteci noștrii strămoși puseră cei dintâi stăpânire pe pământul, atunci acoperit cu păduri, astăzi cuprins de bucate și orașe, de câte ori soseau pe o

înălțime, ei clădeau o grămadă de pietre, *un cairn* (cum zic astăzi Alpiștii englezi, cari au păstrat această veche vorbă celtică). Și noi tot așa facem, când sosim pe o creastă virgină a munților noștri; cu chipul acesta ne supunem mai mult unui fel de instinct decât unei vechi tradiții: și acest *cairn* îl socotim, precum îl socoteau și strămoșii noștri, nu numai ca un monument de vanitate personală; el însemnează înainte de toate: omul a venit aici, de acum înainte acest punct al pământului este al lui.

În cugetul celui ce le-a îngrămădit, aceste pietre închipuiesc atâtea și atâtea lucruri, care nu sunt numai vanitate. Pe când le așează, unele peste altele, simțiri deosebite îi răscolese sufletul, simțiri de care el n'are decât prea puțină conștiință și pe care nici cum nu le bănuiește semenul său din câmpie, care stă comod în jeț.

De pe acest creștet vezi lumea, omul, viața cu totul altfel. Omenirea nu mai este, a pierit; de abia îi ghicești urmele: niște punctulețe și niște sgârieturi alburii în fundul cutelor vinete ale văilor. Te vezi singur în fața înfricoșătoarei desfășurări a spațiilor și ești covârșit de gândul că universul este o taină mare, despre care nici o filozofie nu ne poate da o lămurire adevărată, și cu cât ni se deschid ochii, cu atât această taină se mărește.

Vederea acestei nemărginiri goale ne înfricoșează. Te întrebi, cu mai multă neliniște ca în orice altă clipă, ce ești, unde mergi, de cumva nu-ți este sortit să nu mai vezi lumea cea frumoasă, de care inima ți-e îndrăgită; te întrebi dacă inima, acest focar de iubire, ce simți că colcăe în pieptu-ți, nu este decât o flacăre mică, ce pâlpea o clipă și piere într'o besnă necunoscută. Toate

acestea le cugeți limpede sau nelămurit, dar le cugeți.

Cu o mândră bucurie clădești acest *cairn*, care ți-adeverește biruința, dar nu lipsește nici lacrima, lacrima inimei, de nu a ochilor. Îți vine să sapi pe aceste pietre: «Et ego in Arcadia». Oameni, frații mei, cari veți veni aci, să știți că și eu am văzut ceea ce veți vedea; să știți că și sufletu-mi a fost duios turburat la priveliștea tainicei frumuseți. . . .

O, cât timp veți trăi, roștiți-mi numele, să trăesc și eu în cugetul vostru. Stânci, voi statornicelor, lăsați să dăinuiască cât mai mult această amintire a mea.

Nu totdeauna cu astfel de gânduri au fost clădite aceste piramide de piatră, totuși țin să cred că tot omul care a avut fericirea să alcătuiască un *cairn*, pe vreun pisc al Alpilor, n'a făcut acest lucru cu nepăsare sau numai cu scopul de ași lăsa acolo numele... Al nostru repede l'am ridicat; dar n'aveam vreo sticlă, în care să punem, spre îndelungată păstrare, biletul purtător al numelor noastre și data ascensiunii. Neavând încotro, l'am așezat între două lespezi, lăsându-i un colț afară, ca să'l zărească vizitatorii următori.

Scump biletel! Ce de ierni viforoase va fi văzut! O mai fi la locul lui? Putut-a hârtioara aceasta să se împotrivească ghețului și desghețului, care fărămă și bolovanii cei mari?

EMILE JAVELLE *)

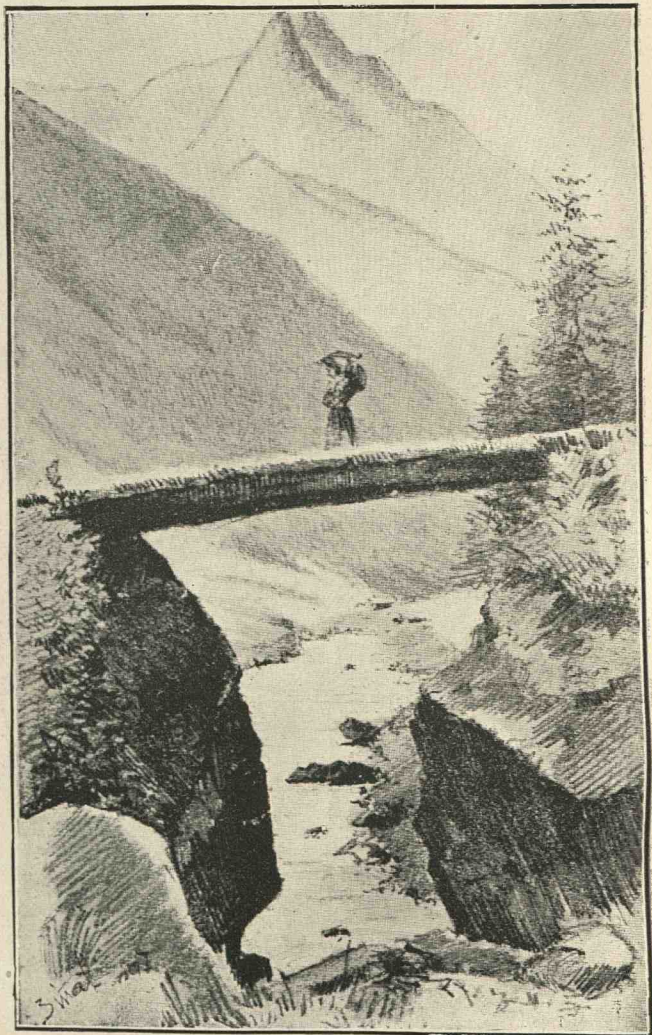
*) *Emile Javelle* (1847—1883). Alpinist elvețian.

Cascadă

Cascadă în Alpi.

Peste un torent alpin.

PLĂCERILE ESCURSIONISTULUI LA MUNTE

De mai multe zile norocul ne stă împotrivă; deși la doi pași de cei mai frumoși munți ai *Engadinei*, nu eră chip să-i explorăm. Debutasem cu ploaie și zăpadă; apoi, deabia se luminase cerul, și iată că unul din noi fusese silit să stea în pat, pe când celalt călătoreă dela otel la farmacie și dela farmacie la otel.

În sfârșit, bolnavul își veni în fire, și, într'o seară, puturăm merge să ne culcăm într'o colibă, la piciorul ghețarilor *Roseg*. Dezmierdam proiecte foarte frumoase; dar a doua zi cerul se acoperi din nou; o mare de nouri se lăsă pe piscuri și, după mai puțin de două ceasuri de umbrelă, furăm nevoiți să ne adăpostim de ploaie sub o stâncă. Ploaia țină mult timp, și când binevoii să contenească, nu ne mai puteam gândi la proiectele noastre din ajun, căci eră prea târziu. Totuși ne așezasem iar la drum și, deși de mai multe ori învăluți în ceață, izbutisem să ne suim pe vârful *Caputschin*, unde nu văzurăm înaintea noastră mai departe ca la 20—30 de pași.

Vasăzică ziua aceasta fusese fără de noroc. Cu toate acestea, întorcându-ne spre casă, niciunul din noi nu eră necăjit și, pe când urmam, între orele opt și zece seara, subț un cer din ce în ce mai întunecat, drumul drăguț al văii Roseg, ne întrebam de unde ne vine această mulțumire și ce fel de plăcere fusese pentru noi de-a ne cățăra ceasuri nesfârșite pe zăpadă și prin negură? Nu ne atrăsese știința; nu ne mânase nici priveliștea, de oarece vremea rea ne lipsise de desfătarea vederii; nu eră nicio copilărească fudulie, căci pe vârful Caputschin, cu toată înălțimea sa (3400 metri) te poți lesne urcă, chiar fără călăuză și prin negură, și dar nu te poți laudă cu o astfel de ispravă. Ce eră la mijloc? Apoi, tot vorbind, ajunserăm la o chestiune mai generală: ne întrebaram pentru ce vederea piscurilor vrăjește unele firi omenești? Cele mai frumoase creste nu sunt decât îngrămădiri fără rost de yar și granit și totuși ele au adoratori până la nebunie. Puține patimi sunt mai puternice. Primăvara, când pământul mugurește, acești îndrăgostiți de munți se înfiorează.

În Maiu, în Iunie, farmecul ia putere asupra lor; ei urmăresc din ochi topirea zăpezilor; ei numără săptămânile, zilele; în Iulie patima se întetește; câmpia le este nesuferită, piscurile, cu umerii albi, îi chiamă; unul îi desfide, iar altul le suride, toate le fac semne mute și dacă câtva timp ei nu le pot răspunde, suferă, ca de-o adevărată nostalgie.

Desigur că mulți turiști și-au pus întrebările acestea. În această privință, de bună seamă, fiecare judecă după firea lui, așa încât răspunsul ce vom da, poate să nu fie împărtășit de toată lumea . . . . .

Ziceam tovarășului meu că găsesc o mare asemănare între plăcerea ce simți când te urci la munte și plăcerea ce-ți hărăzește jocul.

Ascensiunile, *cățărările*, cum am putea zice mai popular, sunt, poate, dintre toate jocurile, acelea care te face să guști mai bine *plăcerea de a trăi*. Totuși, o pregătire este trebuincioasă: trebuie să te deprinzi cu oboseala. Tinerii, cel mai adesea, se obicinuiesc îndată, oamenii maturi mai curând decât s'ar putea crede; chestie de voință.

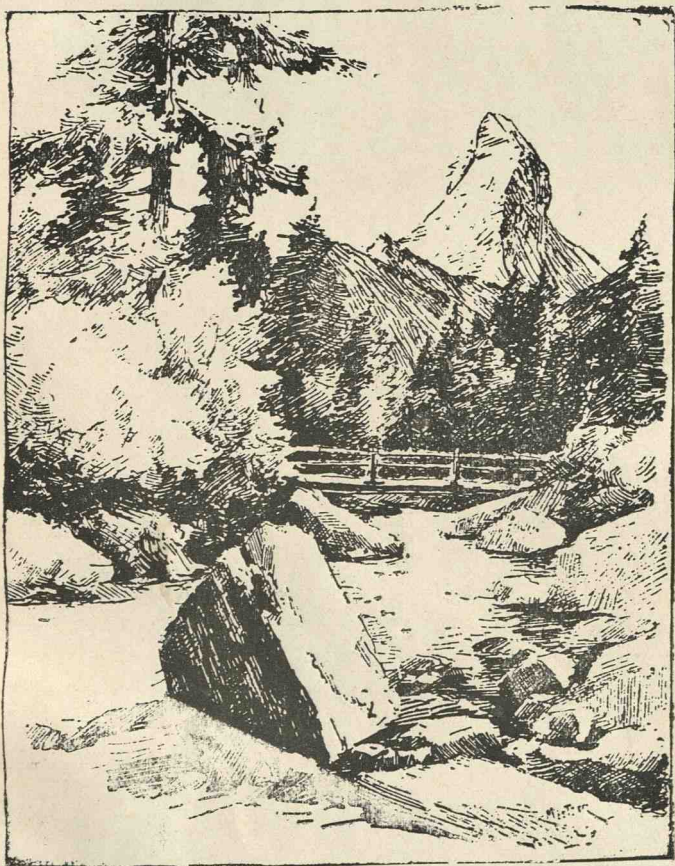
Această greutate, îndestulătoare ca să descurajeze firile leneșe, molâi, sau cari s'au trândăvit, trăind o viață prea ușoară, împiedică, întrucâtva, ca cel mai nobil dintre jocuri să nu devină o plăcere cu totul banală; la inițierea acestui joc dau greș profanii.

Mai trebuie ca ochiul să fie deprins cu muntele; la început, fiecare se înșală. Te *bizuești* să faci într'un ceas distanțe, pentru care e nevoie de trei sau patru ceasuri. Greșeala nu este în legătură cu distanța, cum cred mulți, ci cu cheltuiala de puteri și prin urmare de timp cerută de mișcarea urcătoare. În excursiunile la munte, amăgitoarea încetineală necăjește și desperează pe începători; dar, încetul cu încetul, ochiul se desbară de impresiunile cărora le dă naștere ușurința mișcării orizontale; ochiul se învață să aplice muntelui măsura muntelui și excursionistul pierde simțimântul acestei încetinelii aparente și se lasă prins de plăcerea celui mai înviorător dintre exerciții. Adevărul este că, cu cât te urci mai mult, cu atâta te simți mai în stare de a te urca.

În aerul munților viu, întăritor, limpede, tot deodată uscat și răcoros, mai puțin dens, trupul se ușurează și se pare că viața circulă prin membre cu mai puține piedici și aproape fără frecare. Întreg organismul se face mai elastic; o odihnă de un minut prețuește cât una de zece minute la șes. Trupul fiind mai ușurel, sufletul este mai liber; tot ceea ce putea să-l întunece se risipește, ca prin farmec: nu te mai frământă nici o grijă, și oricare ar fi vântul care suflă, aducător sau gonitor de nouri, inima ți-este plină de o senină mulțumire.

Această plăcere de sprintenie simțită și gustată tinerii vor găsi-o pretutindeni, nu numai în alunecături pe ierburii sau zăpezi, dar și în acele *tulituri* nebune, când ești dus de un strat de sfărămituri de bolovani, care se desprinde și alunecă la vale; și o asemănătoare plăcere vor avea tinerii, cățărându-se pe stânci. Pentru oamenii maturi va fi ceva mai anevoios; dar odată ajunși pe înălțimi, vor gusta și ei această desfătare. Te poartă aerul; nu mai umbli, te joci, sări, alergi, mai cu seamă hoinărești. Une ori adevărat este că dai peste o piedică, de care trebuie să te ferești; dar nu te miri de așa ceva, ci îndată apoi alergi și mai tare și nu te oprești mai mult decât un fluture, spre a te desfătă, nu cu o floare, ci cu minunile munților înalți, cum sunt de pildă Alpii, atât de măreți în complexul lor, atât de răpitori în amănuntele lor.

Sunt clipe ca acestea, când îți vine a crede că ființează o rudenie depărtată între om și pasăre, și prinzi a ciripi. Ciripit? De ce nu? În zadar am căutat în dicționarele noastre sărace vorba care să exprime cât farmec este în

La poalele Alpilor.

F. Grabovsky & Co.

Cascada URLĂTOAREA din Bucegi
(vezi la pag. 69)

acest umblet fără scop, în această neatârnare a fanteziei, în libertatea acestor plimbări aeriane, nu departe de tăriile cerului!

Asemănătoare cu jocul de șah, urcușurile la munte au și ele interesul lor strategic. Orice munte este o cetate, mai mult sau mai puțin apărată; unele nu s'au putut încă lua; altele, înainte de a se predă s'au împotrivit unui lung șir de asalturi; altele au fost mai primitive; dar totdeauna trebuie să lupți cu piedici numeroase și tocmai chibzueala în vederea acestei lupte este una din plăcerile unei urcări la munte.

Te poți încrede unei călăuze; dar plăcerea desăvârșită este când tu-însuți studiezi muntele, faci, pe socoteala ta, încercări făcute de alții. Să observi tu-însuți trecătorile, să prețuești la distanță piedicele ce vei întâlni, să-ți combini drumul în vederea lor, să-ți alcătuești un plan în cap, hotărât să-l execuți, iar dacă împrejurările sunt protivnice să-l schimbi pe loc; apoi dacă nu izbuțești, să te folosești cel puțin de această cea dintâi încercare, spre a studia muntele mai de aproape și să reîncepi, cu mai multă învățătură, până ce vei reperta victoria: iată jocul cel mare, iată cele mai frumoase ascensiuni.

EUGÈNE RAMBERT *)

---

*) *Eugène Rambert* (1830—1886) Alpinist elvețian.

MUNTELE ȘI MAREA

(Extras din cartea: „Pour qu'on voyage“ de Albert Dauzat)

— Marea este monotonă și-i lipsește relieful, spun cei cărora le este drag muntele mai presus de orice.

Și ei amintesc vechea poreclă omerică: marea stearpă...

— Ai impresia că te înăbuși printre munți, răspund oamenii dela șesuri, cari nu pot să se dezbrace, cu totul, de temerea că muntele ar putea sa le cadă în spinare.

— Muntele e neschimbător și n'are varietate, zic iarăși cei cu patima mării.

Și unii și ceilalți sunt nedrepti și victime ale amăgirilor. Mare stearpă? Dar cum rămâne atunci cu extraordinara viață submarină? Mare monotonă? Da, fiindcă ești nesimțitor la farmecul valurilor, a furtunei.

De asemenea, în zadar te vei strădui să demonstrezi matematic, omului dela șes, că în valea aceea, unde i se pare că nu respiră, orizontul e mai vast decât în Flandra; că piscul acela care i se pare că-l turtește, este la vreo zece kilometri în sborul păsărei, pe când la câmp vederea nu se întinde mai niciodată până la patru kilometri. Greșeli grosolane de perspectivă. adesea stăruitoare,

cari fac pe începători să creadă că munții cei mai apropiați sunt cei mai înalți și că satul este la trei kilometri depărtare, când el este la opt. Trebuie o educație a ochilor pentru prețuirea dimensiilor și distanțelor; această educație nu se face decât după câteva urcușuri, trebuincioase pentru distrugerea iluziilor perspectivei pe retina noastră. Se va simți atunci, dar numai atunci, mărimea munților.

Și ce să zicem despre pretinsa monotonie a munților? Muntele pare mereu acelaș lucru, celor care nu și-au dat niciodată osteneala să-l privească. Muntele, din contra, are o însușire: este foarte variat. Nu se află doi munți cari să se asemene: fiecare cu individualitatea lui; fiecare, departe de a stărui în neschimbare, se schimbă fără sfârșit, după ora zilei, jocurile luminei, după vreme, după anotimp, care-l învâluie, rând pe rând, cu ceață și lumină, zăpadă, verdeață și flori: înmugurire a vegetației, luciul arămiu al frunzelor toamna, mereu găteala-i se înnoește, spre bucuria ochilor.

Gamă multiplă de mirosuri, simfonie de sgomote și zvonuri, lume de animale, de insecte, de plante, care trăesc și mișună pe coastele muntelui, aspectele cele mai deosebite și uimitoare ale naturei ce se pot privi pe un spațiu strâmt: relieful creștelor, stânci, păduri, puhoae, lacuri, cascade, ghețari.

Și iată o deosebire de căpetenie între mare și munte: marea o privești ca un visător, așezat pe mal sau plutind; ea aleargă spre tine, te înconjoară, te sfătuește să stai liniștit. Muntele, dimpotrivă, trebuie să te duci la dânsul; el nu se dă învins decât celor cari au puterea

să-l cucerească; se destăinuiește numai celor care știu să-l cerceteze stăruitor. Ca să iubești muntele, trebuie să-ți placă a umbla. Pe malul mării stai jos; la munte te sui.

Partizanii mării râd de trebuința aceasta de «ascensiune» vecinică, pe care nu o înțeleg: la ce să te obosești ceasuri și ceasuri în șir, pentru cine știe ce banală priveliște de pe vreun pisc?

Dar muntenii răspund: Priveliștea nu este lucrul de căpetenie, plăcerea este urcușul el-însuși, izvor de desfătări mereu înnoite, urcușul, de-alungul căruia vezi și guști peisagiul sub toate fețele sale.

Urcușul pe munte dezvoltă gustul energiei și acțiunii; el ne învață, că în loc să ne fie groază de oboseală — adesea sănătoasă — trebuie s'o înfruntăm și s'o biruim; el ne arată că plăcerea se cumpără, că e rezultatul străduințelor cu normă puse în joc. Escursia la munte, care presupune prevedere și străduință, ne mai dă și echilibrul și sănătatea sufletului și a trupului.

Așa că admiratorii muntelui sunt toți optimiști și, mai mult sau mai puțin, «profesori de energie», după expresia la modă. Oare nu s'a zis că turiștii sunt suferinzi de stomac? Muntele dând iubitorilor săi poftă strașnică de mâncare, înlătură, din mințile lor, pesimismul cel dăunător; pornirile sufletului nostru atârnă, mai mult decât s'ar părea, de stomacul nostru și de starea nervilor noștri. Drept este că trebuie să fii destul de voinic, ca să înfrunți oboselile de tot felul la munte; lesne de priceput este că muntele descurajează temperamentele slabe, pe leneși, pe toți acei cari se tem de istovitoare gimnastică a culmilor.

În cât privește primejdiile, jocul întâmplărei este mai puțin însemnat la munte, decât pe mare; partea prevederii în ascensiuni este mai mare și efectu-i mai asigurat. Și iată de ce, cu toate că muntele ne hărăzește impresii de sublim și măreț, cari întrec acelea ale mării, omul, în fața piscurilor, pe care le poate stăpâni, se simte, nu mai puțin mic, dar mai puțin fără putere, la vederea nemărginirii valurilor. Nicăeri n'are el mai mult conștiința superiorității intelectuale a «trestiei cugetătoare» *) asupra lumii exterioare și asupra forțelor brutale ale naturei. Dreaptă mândrie, căci se întemeiază pe noțiunea primejdiei, gustul chiar al pericolului, pe conștiința prudenței și folosul străduințelor.

Și astfel, pe o cale cu totul deosebită, dobândim aceea seninătate a sufletului, ce căpătăm în atingere cu marea: nu este oare aceasta o dovadă că natura, sub toate înfățișările sale, poate să ne dea aceea seninătate, cu puțin alean în preajma valurilor, iar la munte cu simțirea neatârării de alții, a stăpânirii de sine-însuși? «Nicăeri nu simți mai tare *libertățile* sufletului» (Michelet).

DAUZAT.

---

*) Omul, după expresia marelui moralist francez Pascal.

CEA DIN URMĂ ESCURSIONE A CĂLĂUZULUI ANDREI CLÊVOZ

(Extras din „Scènes de la Vie Suisse”)

De trei ani, Andrei Clêvoz, cel mai în vârstă dintre călăuzele din Salvan, nu mai părăsise satul. În zadar, clienții săi obicinuiți, cei pe cari îi plimbă de treizeci de ani din creastă în creastă și pe cari primejdiile împărtașite cu dânsul îi schimbaseră puțin câte puțin în prieteni, în zadar îl rugau să-i călăuzească încă. El nu se învoiă și, foarte liniștit, da un răspuns, care par’că nu l’ar fi costat :

— Nu, nu, zicea, scuturând capul său cărunț și scoțându-și pipa din gură, acum s’a isprăvit... Bun de picior aș mai fi, ce-i dreptul, dar vezi că... nu mai merge capul...

Dacă stăruiai, îți povesteai accidentul ce i se întâmplase, când cu cel din urmă al lui urcuș : o amețeață fără de veste, la coborișul faimosului horn al *Dintelui-Negru*, o cădere, ce l-ar fi dus dea rostogolul până într’o prăpastie, la mai bine de o mie de metri dedesubt, dacă

n'ar fi avut drept tovarăș un băiat voinic, care-l ținuse în loc, la capătul fringhiei ce-i legă. Lămurea treaba asta cu glas potolit, fără vreun semn, cu o resemnare, care semănă a fatalismu; și adăugă, cam rușinos:

— Clientul acesta m'a scăpat... Și de! Ce să fac? N'o să am totdeauna la capătul fringhiei așa un voinic... Ș'apoi, dacă e vorba, călăuza trebuie să ajute pe turist, nu turistul pe călăuză... Așa e dat dela Dumnezeu: când ești în vârstă să te astâmperi acasă...

Și îmbătrâniă, departe de meseria lui, ne mai văzând munții decât de jos, în loc să se lungească pe creștetul lor, ca să fumeze o pipă și să ațipească, cū nasul spre cer. Deaminteri, ținându-se bine, cu mușchii în bună stare, munciă încă, când în carierele de ardezie exploatare de comună, când ciopliind pietre, când doborînd brazi; căci acolo sus, oamenii nu se odihnesc niciodată, fără numai când se lungesc în cimitirașul bisericesc.

Așa e obiceiul pământului în Salvan. Și apoi mai sunt nevasta, copiii, nepoții, căroră trebuie să le lași ceva, când pleci din lumea asta...

Iarna, zilele treceau destul de repede, fiind foarte scurte. Omul își vede de treabă, iar seara, uneori, o petrecea cu doi trei vecini, pe lângă o sticlă de vin alb, de Kirsch sau de gețiană.

Dar vara începeau melancoliile și ispitele. Atunci puhoaele topeau zăpezile, vacile plecau voios spre plaiurile înalte, muntele înfloriă ca un buchet, drăguț, cu vino încoa, trandafiriu cu fragile și rododendrii săi. Apoi, în Junie, satul se umplea cu alpiniști; mai totdeauna

aceiași, cu cari Andrei Clêvoz se cățărăse pe toate piscurile din împrejurimi.

Și acum călăuzul îmbătrânit îi vedeà plecând, voinici tineri, veseli, cu *pioletul* *) în mână, încinși cu frânghie, pe lângă dânșii umblând ceilalți călăuzi, camarazii, cari se mai țineau bine, sau cei noi, niște flăcăiandri învățați de înaintașii lor; și-i vedeà la înapoere, mândri, prăjiți și cojiți la față de soarele ghețarilor, prăpădiți de oboseală, dar triumfători; și seara, împrejurul mesei hanului, le ascultà povestirea întâmplărilor escursiei, cu cele mai neînsemnate amănunte: străbaterile zăpezilor povârnite spre prăpăstii, cățărarea prin chei și hornuri, toate primejdiile pe cari le cauți tocmai fiindcă te simți tare, îndrăsneț, pentru plăcerea de a le birui și de a ajunge acolo unde vrei, în ciuda tuturor piedicilor.

Greu de tot îi veneà lui Andrei, ori că-i ascultà fără să spună o vorbă, ori că, povestindu-și întâmplările învechite, simțeà că erà luat drept un bunic. Greu, greu de tot! Căci deși în stare să ducă poveri pe cap sau în spinare, nu mai erà ce fusese: îl ajunsese bătrânețea, cu slăbiciunile ei, anii cei numeroși, cari îți poruncesc: stăi pe loc! Și cu gânduri d'al de astea, multă inimă reà își făceà bietul om...

Intr'o seară, după o zi de escursie desfătată la munte, hoinăream pe piața cea mare a satului, când deodată zării pe Clêvoz, stând stingher pe un scăunel, cu capul în mâini, adâncit în visare. Il bătui pe umeri.

---

*) Baston prevăzut cu târnăcop, cu care alpiniștii sparg gheața și fac trepte în zăpadă.

— Ei, Andrei?..

Ridică fruntea, mă privi lung, apoi îngăimă:

— A! dumneata ești!

Și vrând să fie amabil, adăugă:

— Ce seară frumoasă!

— La frumusețea serei te gândeai, Andrei?

— Ba nu tocmai...

— Ia spune-mi, la ce te gândeai?

Se codi o clipă, mă privi iarăși, scoase pipa din buzunar, o umplu și răspunse:

— Mi-e sufletul amărât, că stau țintuit în sat, pe când alții umblă sus, pe munte...

Intâia dată când se plângea! Și în glasul lui eră o tremurătură atât de dureroasă, încât mă simții înduioșat adânc.

— Bine, nenisorule, a cui e vina, dacă nu vrei să te mai miști?

Te-ai urcă foarte bine, că ești solid, ca o stană de piatră...

Dar te-ai încăpățânat.

Imi repetă fraza lui obicinuită:

— De picior aș mai fi bun, dar capul nu merge!

— Chiar așa să fie, ce, nu sunt munți pentru cari e nevoie numai de picioare bune?

Cu un semn de despreț, zise:

— Munți de pășunat vacile!

— Ba chiar munți adevărați, cu stânci, cu zăpezi, cu ghețari...

Spune drept, nu te ispitește să faci cu mine o excursie? Pe vremea asta atât de blajină?

— Excursie? Nu, nu...

— Una frumoasă, frumoasă...

La Turnul Sallières?

— Nu, nu...

— Știi bine că nu este un munte pentru vaci... E interesant și nu e răutăcios... Ș'apoi d-ta ai făcut cel dintâiu excursia la Turnul-Sallières; nu poți să zici că nu ți-e drag...

Ochii lui luceau.

— Nici vorbă de ameteală, numai picioarele să lucreze bine...

Eu sânt sigur că o astfel de excursie te-ar însdrăveni minunat,.. Eu îți spui un lucru: Când te chiamă Andrei Clêvoz, nu ți-este îngăduit să te ruginești înainte de vreme...

Mă ascultă cu un fel de lăcomie; se vedeă bine că hotărârea-i șovăia.

— Nū, zău, nu...

Il întrerupsei:

— Haide, haide, numai vorbi așa, că nu te prinde; ori vrei să zică lumea că ești un leneș? Lasă, că știu eu, grozavă poftă ai să te cațeri pe sus... Nu vezi ce vreme frumoasă? Măine plecăm.

Ne-am înțeles.

Andrei scutură cenușa pipei pe unghia degetului mare stâng, rămasese pe gânduri puțin, după obiceiul muntenilor, cari nu se grăbesc niciodată să răspundă:

— Insfârșit, mormăi, dacă ții dumneata așa de mult... Adevărat este c'o să-mi facă și mie plăcere.

— Vasăzică pe mâine.

— Pe mâine. O să viu să te iau dela otel, îndată după ameazi.

Ne strânseserăm mâna și mă dusei la culcare, foarte mulțumit că izbutisem a-l înduplecâ; socoteam plăcerea mare ce voi avea în escursia aceasta nepregătită. Într'adevăr Andrei Clêvoz mie-erâ tare drag; cu el făcusem ucenicia alpinismului. Aveam și admirație pentru el: acest muntean, iubitor al muntelui, pe care îl înțelegea, îl gustâ, cunoscându-l în toate amănuntele sale, în tainele și toanele lui, mi se părea un fel de filozof, în stăpânirea unei înțelepciuni firești, înțelepciune sorbită din izvoarele cele mai curate. Ce minunat tovarăș!

Cu un tact neasemănat, cu o finețâ perfectă, știâ să batâ în struna călătorului. Totdeauna aflai la el ceea-ce-ți trebuea: tăcerea, când aveai nevoie de tăcere, ori, dacă aveai poftâ de vorbâ, cuvântări interesante, cugetări de om cumpănit, de gânditor singuratec, care a învățat multe și le-a înțeles prin el însuși, privind lucrurile cu ochi cari pătrund până în temeiul lor și ascultând glasurile lor din fundul inimei. Câte escursii frumoase am făcut împreună, pe vremea când erâ în puteri, numai amândoi, el făcând parte din peizaj, pe care-l întregea, fără să-l turbure! Ce ore desfătate petrecusem, cufundați în tăcerea desăvârșită a Firei, în pacea nesfârșită care învalne crestele și ghețarii, acî lungiți pe iarba scundâ de pe plaiurile înalte, acî prin lichene, pe steiuri, acî luând masa pe malul unui lac de zăpadâ cu răsrângerii albastre! Ne potriveam minunat la gusturi; numai la un lucru nu: lui, îi plăceau mai mult piscurile cu horizonturi fără hotare, cu vederi panoramice, mie mai mult văgăunile, înconjurate cu ziduri de stânci, cu arhitecturi fantastice, unde singurătatea este mai mare și tăcerea

mai solemnă. Dar ne făceam unul altuia concesii și ceasurile erau frumoase!

Acum mi se pareă că alături de dânsul, potrivit-mi pasul după pasul lui regulat, revăzând locurile cu el, vor învia amintiri vechi, se vor reînoi impresii pierite, o întregă lume de vise și simțiri plimbate, odinioară, sub paza lui.

Plecarăm a doua zi, cum ne vorbisem, la ora unu după amiază, cu gândul să dormim la niște stâne din locul zis Barberina, căci pentru ascensiunea muntelui Tour-Sallières este nevoie de două zile. Era mare zăpușală; înaintam, fără vorbă, destul de încet pe o cărăruie, care suiă, subt brazi, și melezi (zade); din când în când, prin vreo strungă, vedeam lanțul lui Mont-Blanc, iar dedesubt valea, cu apele sale, cu drumul și satele scăldate în soare.

Curând poteca se face din ce în ce mai pitorească; arborii se răresc, hotarul vederii se îndepărtează; lanțului Mont-Blanc se adaugă alte șiruri. Apoi, fără de veste, priveliștea se schimbă: cărarea cotește, panorama piere, și iată, la curmătură, plaiuri mlăștinoase...

Când ajunserăm subt curmătură, soarele asfinția; umbra se îngrămădiă între clinele apropiate ale munților. Singură o rază, cea din urmă, se agăță de un pise, dar repede se șterse. Atunci povârnișurile ierbate, grohotișurile, zidurile stâncoase, luară o față, aceeași peste tot, înnegrindu-se din clipă în clipă, sfârticată ici, colo, de petele albe ale zăpezilor și ghetarilor. Priveliște măreață în solemnă-i singurătate! Tăcere desăvârșită; nici Andrei nici eu n'aveam poftă s'o întrerupem. Dimpotrivă,

noi *ascultam tăcerea* și o sorbiam, că o băutură desfătătoare.

Noapte deabinelea, când ajunserăm la stâne. Găsirăm, în cel mai mare «chalet», vreo opt ciobani, cari în cămașă, cu toată răcoarea nopții, mâncau, în strachini de lemn, polenta (mămăligă), la lumina câtorva ramuri de lemn arzând în vatră, pe când baciul, cu brațele goale, învârtia laptele într'un ceaun. Răspunseră salutului nostru, ne deteră câteun scăunel, cu un singur picior, și se înghesuiră, ca să ne facă loc. Baciul își urmă liniștit treaba, fără grabă, scoțând din căldare, într'o pânză, laptele îngroșat, spre a-l pune în forme, apoi fierbând zerul. Ceilalți, fără de lucru, prin colțuri întunecate, stau fumând. Clevoz, fericit că se află la o stână, se așeză la vorbă cu ciobanii, în dialectul lor, eu neînțelegând boabă.

Dar convorbirea nu ținu mult timp, Andrei se sculă, luă un felinar și-mi zise:

— Mergem la culcare?

— Haidem!

Ne îndreptarăm spre unul din «chalets», al cărui pod serviă de adăpost pentru turiștii trecători, desupra unui grajd de vaci. Ingrijindu-mă ca o mamă Andrei orânduî din fân o saltea, îmi acoperi picioarele când fui lungit, se așeză și el lângă mine, stinse felinarul și... adormirăm...

Când Andrei mă deșteptă, zorile se furișau prin crăpăturile scândurilor rău încheiate ale podului. Iute jos; ne spălăm cu apă din torentul înghețat; la stână ne încălzim trupul cu o ciocolată fierbinte, pregătită cu pri-

cepere de Andrei. La drum! La drum, să găsim zăpadă încă tare...

Puțin câte puțin cerul se luminează; razele unui soare palid se iveau pe creste, deasupra noastră, sorbind aburii răvășiți în aer; iar poalele muntelui rămăneau înecate într'o răcoare prielnică umbletului nostru dealungul puhoiului.

Parțea cea dintâi a excursiei fu lesnicioasă și minunată, ca în totdeauna. Andrei nu mergea repede, dar pasul său avea siguranța de odinioară. Mare desfătare pentru el! Pe obrazul lui părțit se zugrăvia mulțumirea de câte ori se opriă, ca să bea aerul curat și să privească peisajul care se lărgia împrejurul nostru. Făcea într'adevăr parte din tabloul coprinsului acest bătrân muntean voinic, rezemat de *piolet*...

Inapoiă noastră, pe când ne urcam, se desfășură lanțul Mont-Blanc, în toată măreția lui. Andrei îi cunoștea toate piscurile, că pe toate el se suise; fiecare îi aminteă vreo întâmplare.

— A! acolo, pe boldanul Uriașului, ce furtună groaznică a trebuit să înfruntăm! N'a ținut decât zece minute, dar ce minute... Nu știu cum nu ne-a luat pe sus, ca pe niște fulgi... Și pe urmă coborâșul pe stânca alunecoasă ca sticla... Maica ta, Doamne!

Și mai departe:

— Colo, pe plai, cât pe ce s'o pață rău un Englez... Căzuse într'o crăpătură... Noroc că eram solid legați... Să fi văzut cum se bălăbănea la capătul fringhiei, ca limba unui clopot; al naibii de greu mi-a fost să-l trag sus...

Și mai departe încă :

— Vezi piscul acela? D'acî se arată băiat bun; dar să-l vezi pe clinul de dincolo, ce prăpastie... Minunat ținut de capre negre... Am vînat pe acolo, într'o zi cu prietenul Baltazar... La coborâș, cât pe ce să dea peste noi jandarmii... Impușcaserăm trei capre negre, care se rostogolise, dar n'a fost chip să punem mîna pe ele...

Toate istorisirile acestea întineriau pe bătrînul călăuz, care uneori fusese nițel braconier, puțintel contrabandist, ca toți oamenii dela granițe, cari își găsesc căile prin ghețari, bolovănișuri și pereți de stînci.

Și cînd ne oprirăm, să îmbucăm ceva, înainte de a străbate ghețarul de jos, îmi zise cu glas tremurat:

— Vezi, domnule nu vream să viu și acum de! ce să zic?

Grozav de bine îmi pare că am venit!

Se întorcea la dînsul tinerețea, cu miile de senzații ale traiului său aspru, oboselile și odihnele, primejdiile și salvările; aerul proaspăt, înțepător, suflare parfumată a muntelui, pe care-l sorbiă, mai mult decît îl respiră, frumusețea care, cu puțină zăpadă și ceva stînci, înfăptuește desfătări de poveste.

Și Andrei, ștergându-se de sudoare la fiecare oprire, repetă:

— Da știi că merge? Merge...

Merse într'adevăr strună pînă într'un loc.

La urcușul grohotișului, care desparte ghețarul de jos de cel de sus, Clevoz par'că regăsise toată sprintenia lui de altă dată. Infigea cu plăcere nespūsă în zăpadă bocancile lui groase, zicînd:

— Parc'ar fi catifea...

Și râdeă, cu voe bună.

Și de două, trei ori, deși nu erà nevoie, se puse să cioplească pași în zăpada înghețată :

— Să-mi mai desmorteșe pioletul, lămuri el. Mă unge la inimă că pot să mă seryese de camaradul ăsta bătrân... Ei, domnule de câte ori am ieșit la liman, cu ajutorul lui...

După străbaterea ghețarului superior, ne odihnim câteva minute. Trebuia să lăsăm acolo sacul cu merinde, căci ne-ar fi îngreuiat cel din urmă urcuș; Andrei îl așeză sub o stâncă și vâri în zăpadă o sticlă cu șampanie ce trebuia să bem la întoarcere :

— Ce mai «champagne frappé» o să avem pentru slăvirea isprăvei noastre, zise, vesel.

Drept este că acum începeă adevărata ascensiune. Din locul unde ne aflam până la vârf nu erau mai mult de trei sferturi de ceas de suiș, dar ce suiș, ce cățărare! Trebuie să te urci printr'un șir de hornuri aproape verticale, unele pline de zăpadă, ajutându-te cu mâinile, cu spinarea, cu genunchii, agățându-te unde se poate. În elipa pornirei, mi se părù că văd o licărire de neliniște în privirea tovarășului.

— Să ne legăm cu fringhia, propusei.

I se întunecă fața și dete din cap, semn că nu se învoește.

Stăruii :

— Pentruce nu ?

— N'ai nevoie. Eu nu ți-aș putea fi de nici un ajutor; iar rostul dumitale nu este să-mi dai ajutor, nu e așa ?

— Ar fi mai prudent...

— Nu, nu, fiecare din noi să bage bine de seamă, atâta tot...

Incăpățânat bătrânul!

Incepurăm cățărarea printr'un horn. Nu sunt tocmai tocmai primejdioase hornurile acestea, dar bine e să nu calci greșit.

Tovarășul meu se opriă cam adesea, își ștergea nădușeala de pe frunte, fără să zică o vorbă, aruncând asupra golului o privire îngrijorată.

Il vedeam opintindu-se, și par'că luptând cu o suferință crescândă. In două rânduri mai cu seamă, deabia se ținū; sosind la creștetul celor două culoare mai însemnate, deodată te afli pe muchia muntelui, al cărui clin de partea cealaltă este perete drept de o înălțime de 1200 de metri; fundul verde a acestei groaznice prăpăstii te chiamă, te soarbe! Intâia oară, Andrei închise ochii, întoarse repede capul și să grăbi să-și urmeze mersul. A doua oară, trebuî să se oprească și să stea jos. Ii tremurau picioarele și mâinile, mâinile sale noduroase, cu cari își freca ochii, doar va alungă năluci înfricoșătoare.

— Ciudat, ciudat! murmură el. Ce e și cu viața omului! In ruptul capului n'aș fi crezut că o să sufer și eu odată de amețală! Rămase îngândurat o clipă, apoi:

— In primele noastre excursii, d-ta aveai amețală, ți-amintești? Eu nu înțelegeam ce poate fi aia: amețeala... Acum eu o am...

Incercai să-l mângâi:

— Ei asta-i!.. Uți, nenișorule, că de trei ani nu te-ai mai mișcat... Dar ai să vezi, când vei fi din nou antrenat...

— S'a isprăvit cu mine... S'a isprăvit!

Spuse cuvintele acestea cu atâta tristeță, încât fui înduișat adânc. Totuși, după trei minute de odihnă, se simți întremat și, sculându-se, zise cu hotărîre:

— Înainte!

Cel din urmă horn, plin cu zăpadă, fu anevoios. Spre a ajunge la vârf, trebuî să umblăm iarăși pe muchie, vreo douăzeci de pași. Noroc că cră larguliță. Andrei privea drept înainte, încruntat, cu suflarea scurtă.

— Să-ți dau brațul? întrebai.

— Nu, că am sosit.

Suspinau, ușurat, când îl văzui stînd pe un bolovan, cu spatele spre prăpastie.

Puțin câte puțin, își veni în fire, fața-i se luminea:

— Ah, ce bine că am sosit! zise cu glas tare.

Apoi privirăm tabloul. Până în zarea depărtată, uriașe spinări de munți, îmbrîncindu-se din toate părțile, amestecându-și încovoeturile. Din loc în loc, râuri, lacuri, fluvii, străpungând toți acești Alpi ai Elveției și Savoiei, din cari țășneau, găurind spațiul, piscurile Mont-Blanc, Cervin, Jungfrau. Zăpada, iarba, stîncile, ghețarii, toate străluceau sub razele soarelui de dimineață, pe când unele adîncături, unele povârnișuri erau înecate în umbră.

— Ce frumos! ce frumos! șoptia Andrei.

Și coprîndea, cu privirea desfătată, spațiul tragic și luminos al acestui colț de lume măreț. Impresia fu atât de strașnică, încât își uită vechiul obicei. Dar apoi își amintî:

— Face să fumăm o pipă, ai? întrebă, făcându-mi cu coada ochiului. Și, aprizându-și luleaua:

— Te plictisià odinioară, când țineam să beau nițel tutun pe coame și pe urmă ațipeam o leacă... Ei, dar astăzi nu te împotrivești? Că nu e în toate zilele sărbătoare...

— Dar firește, dragă Andrei, fumează și dormi, dacă asta ți-este plăcerea... Dumneata ești patronul pe ziua de astăzi.

— Păcat, zău, că nu fumezi pipa... N'ai idee, ce lucru bun... Și pufăia, pufăia...

Stete astfel câteva minute, adâncit într'o nemișcare de om fericit. Apoi i se îngreuiară pleoapele, sulurile de fum se răriră, pipa se stinse. O scoase din gură, unde părea înșurupată, și după ce o scutură de cenușă, o vârî în buzunar.

— Mi s'a făcut de somnuleț, mormăi.

Se lungi pe stâncă, un braț subt ceaf, pălăria, cu margini largi peste ochi, apărându-i de soare; și adormi.

Mă culcai și eu, cu privirea la cer. Astfel întins, nu vedeam nimic din priveliște, niciuna din culmile ce ne înconjurau, ci numai un spațiu imens, gol și albastru, un un fel de prăpastie răsturnată, având drept fund bolta cerului. Albastrul acesta mă siliă să închid ochii, din când în când. Deodată deosebii, plutind în lumină, un nor, venit nu știu de unde, care rătăciă singur, la suflarea unui vânt ușurel. Inaintă încet, așa de subțire, încât umbriă prea puțin, ca o maramă străvezie, un colțisor al nemărginitului albastru. Mai întâi rotunjour, începù să-și schimbe forma. Fantazia mea înfrigurată, îl ajută la transformările sale. Se făcù, par'că, o pasăre uriașă, apoi o floare, cu cotorul și rădăcinile înfipte în bolta

cerului ; apoi, un animal gros, ale cărui labe se frângeau, una după alta. Mai luă alte forme ce am uitat și în sfârșit se statornicî, subt chipul unei femei frumoase picată din soare...

Cât timp ținù acea viziune? N'aș putea spune. Mă deșteptai din visare, frecându-mi ochii, că după un somn greu, și băgai de seamă că soarele erà în răsruici. Privii în jurul meu : nicio pată de umbră prin văi. Jăratec de lumină, fierbințe, orbitoare, peste toată Firea.

Acum trebuiă să pornim îndărăt . . . . .

ED. ROD

POVEȚE PENTRU ESCURSIONIȘTII LA MUNTE

Povețe cu privire la fizic.

- Dacă nu te simți tocmai bine, nu plecă la munte.
  - *Nu-ți încarcă stomacul*, că la urcuș greu o să-ți vie.
  - Când începi urcușul, ia-o încet, cu pas în tact, pas vânătoresc; respiră, pe cât se poate, pe nas, ținând gura închisă.
  - Dacă, *din păcate*, ești fumător, *nu fumă la urcuș*, căci aceasta îți obosește mult pieptul și-ți strică aerul cel înviorător al muntelui.
  - Nu o luă drept la mal; la munte, drumul ce pare mai scurt e cel mai lung.
  - Fii cu băgare de seamă la picioare, unde le așezi; dacă vrei să privești, oprește-te.
  - Cât mai puțin vorbă, mai cu seamă la suiș; vorba îți obosește pieptul și poate supără pe tovarăși.
  - Nu te sbeguî, ca un cățel; la coborișuri nu o luă la goană, că lesne poți să te rostogolești într'ô prăpastie.
  - Nu e bine să bei apă la toate izvoarele ce întâlnești.
  - *Cea mai vătămătoare băutură la munte este alcoolul.*
  - După fiecare ceas de umblet, oprește-te, ca să răsufli, cinci minute, însă stând în picioare.
  - Când te oprești, îmbracă-te cu o haină mai mult, mai cu seamă dacă ești asudat.
-

Povețe generale.

— Grijile de acasă lasă-le la poalele muntelui.

— Trei sunt însușirile bunului muntean: să fie *răbdător*, să fie *cu voce bună*, să fie *săritor* întru ajutorarea tovarășilor.

— Nu te prinde să faci isprăvi, pe cari se poate să le plătești cu viața.

— Ascultă călăuza ce ți-ai ales.

— Afară de odihna socotită, nu pierde timpul, ci gândește-te la noaptea, care iute te sosește.

— *Nu e de nici un folos să cânti și mai puțin să sbieri pe drum.*

— *Sălbatic lucru este să distrugi copaci și flori.* Florile, ce culegi, nu le smulge, cu rădăcină cu tot.

— Este foarte primejdios pentru cei ce umblă în urma ta, pe potecă, dedesubt, să petreci, aruncând și rostogolind pietre și bolovani.

— Odată ajuns la o casă de adăpost, odihnește-te în tăcere. Fii cuviincios, respectă pe ceilalți adăpostiiți, cari au nevoie de repaos. Nu te crede obligat să *faci un chef*, fiindcă ai ajuns la vârf.

— *Nu te iscăli pretutindenea; amintește-ți zicala latinească: «Nomina stultorum»...*

— Nu face și nu lăsă tot felul de murdării, ori pe unde treci și stai.

NESTOR URECHIA

O CALE DE MUNTE

Calea națională Câmpina-Predeal străbate ținutul văii Prahovei, mai întâi deluros, apoi cu totul muntos, înfățișând poziții, unele pline de farmec, dar cele mai multe mărețe prin sălbăcia ce natura o desfășură jur împrejur.

Dela muchia de unde, eșind din Câmpina, începe cel dintâi coborâș șerpuit, privirea coprinde valea Prahovei, cu platoul *Brezelor* la stânga, iar la dreapta munții, pe care stau cuibărite satele *Cornul* și *Șotrile*.

De pe platoul pe care se sue apoi calea, platou care vara este răzător, cu pajiștile și livezile sale de pomi (nuci, cireși, vișini, pruni), vederea este liberă mai mult pe stânga, spre dealurile cele golașe din județul Dâmbovița, iar pe dreapta, din când în când, se deschide o strungă, «une échappée», prin care se ițește matca Prahovei mărginită de munții dela răsărit. Vedere întreagă asupra munților *Comarnicului* avem apoi dela începutul șerpuiturilor de scoborâș de pe platoul *Brezelor* spre *Comarnic*. La eșirea din acest sat șoseaua este tăiată de văi, fără ape, pe vremuri obișnuite, scrijilând dealuri sterpe, scorboroșite, pe care nu crește fir de iarbă și nici un copac, ci deabia câțiva măracini.

Dar partea cea mai pitorească a acestei șosele se află între cătunul Cernica (klm. 115) și cătunul Izvor (klm. 123); pe această distanță ea este agățată cu mare îndrăsneală, pe înălțime, la mijlocul coastelor, tivită la dreapta de zidurile munților, iar la stânga se cascadează prăpăstiile, în care râul Prahova își rostogolește valurile, curgând acî pânză, acî sdrențuite de stâncile statornicite în cale-i.

Cine vrea să judece măreția tabloului, trebuie să se sue pe munții de dincolo de râul Prahova, de pildă pe *Pleşuva*, deasupra pitorescului schit *Lespezi*. De acî va vedeă, desfășurându-se dedesubt, în genuni și chei, apele Prahovei, în albia căreia aleargă linia ferată; mai sus va urmări cu privirea svârcolirile de balaur ale drumului Brașovului, cu șerpuituri scrise pe clinele munților de originalul parapet în arcuri, așa de bine numit «sprincene». Dar rămânând pe șosea și ajungând în cătunul *Posada*, drumetșul, iubitor de priveliști de ală naturei, se va suî pe podeagul cantonului din acest cătun, peste drum de castelul Bibescu.

De acî va vedeă alergând spre miază-zi, dealurile desprinse din șirul Carpaților, descrescând în zare. La dreapta se odihnește platoul Brezelor, cu livezi zâmbitoare; dedesubt, Prahova, smucindu-se din chei întuncate, se revarsă într'o albie largă, Dunăre, udând insule de verdeață, unde salcia pletoasă și plopul argintiu se înfrățesc cu cătina roșie.

Din locul acesta încă se zărește întâia oară, proiectându-se pe cer, la miază-noapte, falnicii Bucegi, par'că stăvilind spintecătura Prahovei, strălucind iarna de ză-

pada așternută cu nemiluita pe spinarea lor. Mai departe călătorul dă de genunile fioroase ale văilor *Orății*, *Surpături*, *Șipote*, *Mărului* și *Bogdan*, care, pe vremuri, opreau în loc și îngrozeau drumetii pe vechiul drum al Brașovului. Apoi, de pe frumosul platou al *Ixorului* se desfășoară panorama *Bucegilor*, începând cu *Colții*, *Vârful cu dor*, *Furnica* și, mai în fund *Jepii* și *Caraimanul*, a cărui șea se încovoae armonios pe cer.

Intrăm în Sinaia, devenită oraș, cu vile cochete, înșirate dealungul căii naționale numită Bulevardul Ghika, în centrul acestei localități de vilegiatură și reședință regală, pe vară. Păcat că din Sinaia chiar, așezată ca într'un cazan, nu se prea văd Bucegii; la aceasta contribuie și plantația mult prea crescută de 20 de ani încoace și care astupă aproape orice vedere în timpul verei.

La eșirea din Sinaia, la o cotitură, unde se află și o bancă cu acoperiș, întradins aci așezată, înainte de cătunul Gura Pădurei, măreț se profilează pe stânga crestele munților *Piatra-Arsă*, a *Jepilor mari și mici* și a *Caraimanului*, iar în fund se zăresc satele *Poiana Țapului* și *Bușteni*. Altă vedere te desfată, o vedere de amănunțimi ale *Clăii mari*, pisc înaintat al *Jepilor mici*, dacă, ajuns în centrul cătunului *Poiana-Țapului*, te așezi pe o bancă mare de piatră fixată pe dreapta șoselei.

Dar cea mai minunată priveliște, și care se poate compara cu cele mai frumoase priveliști din Elveția, este panorama *Bucegilor*, care se desvelește pe calea națională, în *Bușteni*, sau și mai bine de pe platoul muntelui *Zamora*, de dincolo de râul *Prahova*, unde e

construită o șosea comunală, ce trece pe dinaintea Castelului Gh. Cantacuzino. Minunea minunilor este acel zid uriaș al Bucegilor, cu stâncile lor răscolite, cu năvala suliiilor lor pietroase, cu undulările pădurii de brazi, molifiți și zade, care căptușește poalele și o parte din coastele lor.

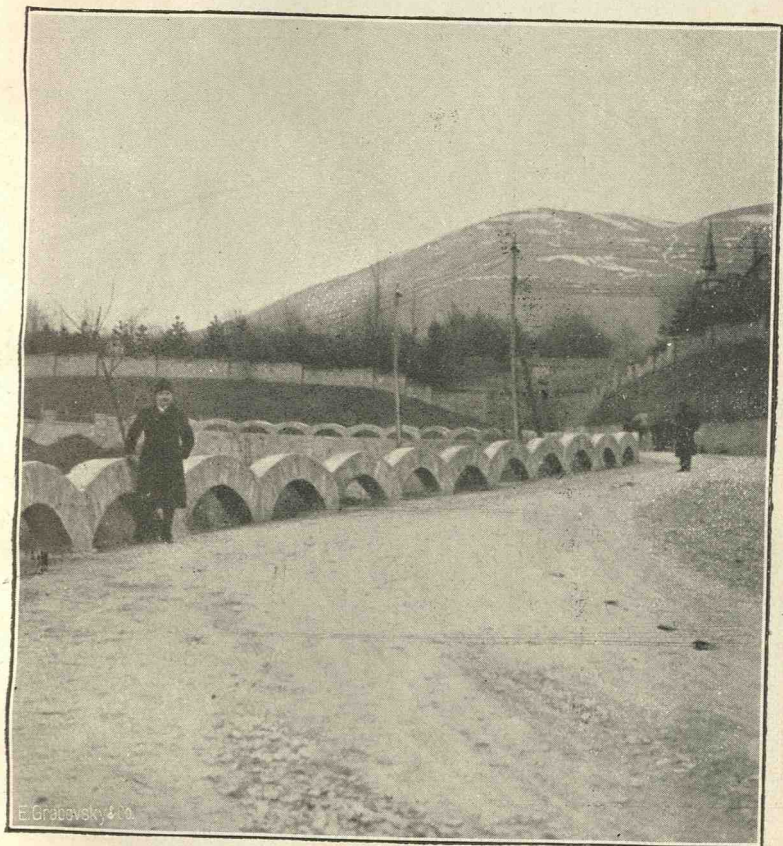
Dar, pe dată ee, la capătul Bulevardului din Bușteni, treci de tunelul căii ferate și cotești, viziunea Bucegilor piere. Și de aci până la Predeal călătorul umblă într'o vale strâmtă, mărginită de două șiruri de munți cu cline repezi, împădurite des. Uneori coastele se lasă mai tărăgănate și, la guri de vâlcele, se ițesc poeni drăguțe.

Natura aci și-a perdut sălbăcia care îngrozește pe drumeț între *Cernica* și Bușteni; dealungul *Prahoviței* ea este, cum ar zice latinul, *amoena*, plăcută, răspândind un farmec potolit.

După pasajul de nivel al căii ferate, în dreptul *mănăstirii Predeal*, se poate privi, la stânga, în depărtare, la cei doi munți din urmă din lanțul Bucegilor, *Morarul* cu acele lui fine, *Bucșoiul*, cu spinarea-i de mamut preistoric, iar la spatele Morarului ghicești că stă rezemat «*Omul*» cel mai înalt vârf al Bucegilor (2508 metri).

Neîndoios este că pentru iubitorul Naturei cel mai interesant anotimp, în ținutul acesta dela poalele Bucegilor, nu este primăvara, deși țâșnelile apelor înmulțite și capriciile de flăcău ale lui April, care aci râde — soare cald — aci zâmbește — ninge cu soare — aci se încruntă — plouă cu bășici, aduc variații de aspecte ale vremii, pe potriva sufletului setos de schimbare a omului; cel mai interesant anotimp în această regiune nu este

E. Gracovsky & Co.

Calea națională Câmpina-Predeal
la intrarea în cătunul Posada

Cliseu Nestor Urechia.

E. Gracovsk

Munții Jepii mici din lanțul Bucegilor
La stânga Clăia-mare.

Clîșeu Nestor Urechin.

nici vara nici iarna, cu vestmintele lor prea verzi și prea albe, ci toamna. Prin Septembrie cade bruma și atunci un adevărat cântec al colorilor izbucnește din pădurile munților, cu toată gama roșului și galbenului, fagii cei dintâiu îmbrăcându-se cu aramă, care iute se ruginește, aninii mai jos bătând încă câțva timp în albastru, mai sus zadele (melezii) trecând dela roșcat la galben din ce în ce mai șters și totul proiectându-se pe verdele nemuritor al brazilor, pinilor și moliștilor. Cât de nesimțitor să fii la aspectele naturei, cât de nevăzători ochi să ai, nu se poate să nu te oprească ținut acest tablou, demn de penelul celor mai pătrunzători peizagiști...

NESTOR URECHIA.

PRIVELIȘTEA BUCEGILOR

(Extras din cartea «In Bucegi»)

Lui Gh. D. Mugur.

Doi prieteni, unul din frageda copilărie neclintit locuitor în *Valea Cerbului* din Bușteni, celălalt un tânăr student din București, amândoi iubitori de țară și neam, merg, în răvărsatul zorilor, pe muntele *Zamura* (pe malul stâng al râului Prahova), ca să privească panorama lanțului Bucegilor.

.....

Cei doi prieteni trecură Prahova pe un buștean șovăitor și călcară covoarele muntelui *Zamura*, pe malul stâng al râului; o licărire slabă, geană sfiicioasă, se zărea deasupra *văii Fetei*, la răsărit.

— De acum, soarele își va risipi pietrele scumpe; să ne așezăm pe buturuga asta și să privim cu luare aminte.

Mantia nopții ridicându-se, puțin câte puțin, grămada uriașă a munților se înfăptuiă din ce în ce.

Deodată culmile se aprinseră, piscurile pâlpairă.

— *Clipa roșie*, clipa rubinului, șopti Andrei.

Lanțul Bucegilor eră învălvorat de razele soarelui răsare; sulii de foc amenințau cerul, țâșnind par'că dintr'un jăratec mereu atâțat.

Dar, fără întârziere, focul se împlânzi și curând coastele Bucegilor se înfășurară într'o maramă trandafirie.

— *Clipa trandafirie!* Clipa zorită a legendelor, clipa zânelor din povești.

Intunericul poalelor munților și a văii se spârgea.

Marama trandafirie pieri.

Bucegii răsăriră, scăldați în aur topit.

— *Clipa aurită!* Clipa luminii orbitoare...

Și acum, Mircea privește... Ai în față-ți cea mai minunată priveliște din lume...

Tot ce poate desfătă și fermecă sufletul unui poet sau al unui iubitor al naturei se află îngrămădit aci. Gingășie și frumusețe, putere și strășnicie, grozăvie și măreție.

Valea Prahovei după strămtoarea *Genunei* s'a lărgit deodată, și râul s'a retras la o parte, în semn de respect pentru acești uriași munți Bucegi; deasupra patului său se întind podișuri, cari, în toiul verei, se îmbracă cu o Floră fermecător colorată.

Iată gingășie și frumusețe.

Mai departe, la apus, la poalele Bucegilor, se ridică cline blânde, iute prefăcute în «gâlme» păduroase și în grebeni acoperiți cu o manta, a căreia pulpană este vârstată cu albastrul aninilor și roșcatul fagilor, iar mai sus împodobită cu verdeța stăruitoare a brazilor. Putere, strășnicie arată acești codri de seculari brazi și molifiți.

Dar minunea minunilor este acel zid uriaș, acea pâlălae de piatră ce se înalță la cer, într'un avânt neînstrunat. Cine ar putea descrie răscoala acestor stânci, care își încăleacă seninările lor, se îmbrâncesc mânioase? Sălbă-

ticie a timpurilor preistorice, triumf al grozăviei și măreției! Omul se simte strivit față cu această zidire fără pereche în lume.

— Ce dar fără de seamăn soarta a hărăzit aceluia care trăește pe aci!

— Da, dacă în sufletul său a păstrat numai o scântee din acel foc dumnezeesc, care dă naștere celor mai frumoase fapte și atâta cele mai nobile virtuți, locuitorul Bucegilor va fi fericit. Nimic josnic, nimic fățarnic în aceste locuri împodobite cu însușirile de căpetenie ale firei românești: frumusețea și bunătatea!

— Cât de mult iubești acești munți!

— Ii iubesc din adâncul sufletului, fiindcă sunt frumoși, fiindcă m'au legănat cu cântecul lor, cântecul Bucegilor, cântec de colori și de sunete, de parfumuri și de forme. Ii cunosc Bucegii din frageda-mi copilărie; ei m'au îmbiat la visuri senine și, de am stat de vorbă cu ei, nu mi-au rănit sufletul și au tras departe de buzele mele cupa de amărăciune ce semenii mei își dăruiesc unii altora.

Nu e zi dela Dumnezeu în care să nu-i învălui cu o duioasă privire.

Seara, când mi-am săvârșit munca grea și sânt gata a da ochii în gene, le coprind icoana în lumina ochilor mei. Dimineața, gândul meu cel dintâi este să alerg la fereastră și, văzându-i, inima-mi crește. În orele de repaos, cea mai curată desfătare a mea este să mă așez în fața Bucegilor și să-i privesc; uit totul atunci și sufletul meu este duios alinat.

Acela care-i privește nepăsător nu vede decât o în-

grămadire ciclopică de stânci... Pentru mine, însă, fiecare din acești munți este o ființă deosebită, cu firea ei și apucăturile sale...

Cei doi prieteni stau acum cu privirea pironită la minunata desfășurare a Bucegilor.

Pe Coștila ei zăresc acel profil roman îndreptat spre cer, desemnat de creastă, profilul împăratului Traian.

La spatele «Gâlmei mari» se ascunde «Poiana Coștiliei», acea poiană vrednică de cântarea celor mai mari poeți.

La marginea de miază-noapte a Coștiliei un stei își repede spre bolta albastră săgeata-i bontită; este *Sentinelă*, care aprig străjuește spintecătura cea mare a Cerbului, ce duce la vârful cel mai înalt al Bucegilor, la «Omul». Iată, tot pe Coștila, niște cline repezi ierbate, numite «Gălbînări», după culoarea roșcată-gălbue a ierbeii, spre toamnă; de asupra gălbînărilor se ridică un zid amețitor, cu totul drept, și lângă el «Blidul uriașilor», a cărui curbă este formată de un zid uriaș încovoiat în semi-cerc; se zărește apoi *Valea albă*, care desparte Coștila de «Caraiman».

Caraimanul! Acest munte se vede mai bine din tot satul, căci satul Bușteni este clădit la poalele lui. Fără îndoială, Caraimanul are o înfățișare neasemănată cu a altor munți. În loc de a-și răzleți steiurile, el este îndesat și năpraznic; dintr'o opintire puternică el iese din pământ și-și înalță poporul său de stânci. Creasta sa nu are fantezia vecinei Coștila, ci, cu puține salturi, se lasă la stânga. apoi se suie într'un pisc, care ascunde valea

Jepilor. Stă Caraimanul ca un pontif bătrân, încruntat și impunător, neclintit păzitor al tradițiunilor.

Jepii următori, mici și mari, au cu totul o altă înfățișare. La o înălțime mai mică ca aceea a Caraimanului, de care *Jepii* mici sunt despărțiți prin *valea Jepilor*, se desprinde o coamă, care merge în linie dreaptă, se ridică dealungul unui zid rezemat pe coastele înjnepenite și se îndreptează oblic spre valea Prahovei. Apoi, de o dată se curmă și închipuește un mare V, între *Jepii* mici și «Claia mare». Nu e oare bine numit acest pisc răzletit al șirului, a cărui temelie mai apropiată de Bușteni se subție în înălțime, de ia forma unei clăi sau a unei căpățâni de zahăr, pe a cărei «titilă» se pare că piciorul omenesc nu poate călca? Claia mijlocie despărțită de Claia mare, printr'un adevărat horn, «Valea Seacă», este spintecată în mijlocul ei de un abis, a cărui adâncime nu o poate măsura ochiul. «Clăițele» se ivesc ca niște copilași, prin faldurile rochiei de brazi a Clăei mari și pe când Coștila și Caraimanul sunt putere și măreție, *Jepii* înfățișează *ciudăția* Bucegilor.

La stânga, creasta *Jepilor mari* alcătuește o linie puțin văluroasă, înaintând spre Prahova; un amfiteatru este săpat dedesubt, cu pripoare de iarbă, plăcute și ademenitoare la ureuș, iar mai jos, străpungând piatra, se ivesc cele două *Urlători*, din care cea mare se aruncă în cascadă.

La capătul crestei *Jepilor mari*, se așterne un podiș aplecat spre Bușteni, acoperit ici și colo de jnepeni (brazi pitici târători), a căror verdeață este împestrițată la începutul verei de pete roșii de bujori-de-munte (rododendri).

Deodată această pajiște înaltă, pe care privirea o poate mângâia, fără a se rări prin colți ascuțiți, se întrerupe, și o cascadă de piscuri și tuțuiuri se repede spre Valea Prahovei; o năvălire de sulți lasă între ele bliduri în formă de mici V; par'că ar fi valurile unui puhoi uriaș, sleite de un ger geologic impietritor.

Șirul acesta de vârfuri formează o coamă cam adusă mai jos, fără țepușe, și se schimbă într'o-linie undulată, a cărei curbă se înmoae, de se topește în marginea râului. Dincolo de *Valea Babei* următoare, se ridică o altă coamă, acea a muntelui *Piatra Arsă*, asemănătoare cu *Jepii mari*; apoi, *Valea Peșului* și în sfârșit, într'un zăvon vinețiu, *Furnica*, cu clinele sale dulci gazonate, la poalele căreia dormitează mănăstirea Sinaia.

Minutul lanț se sfârșește cu *Colții* înfricoșători ai *Vârfului-cu-dor* și ai *Vânturișului*, cea din urmă expresie a neînfrânteii sălbăticii a acestor Bucegi, cari și-au luat asupra-le rolul de mijlocitori între pământ și cer.

— Ia vezi, Andrei, zise Mircea. aurul piere.

— Văd, aurul înverzește și îndată *ora adevărată* stăpânește ținutul, ora când muntele capătă haina sa firească...

Puțin, câte puțin. lanțul de munți redobândiă culoarea vineție-alburie a pietrei văroase. Pe lângă petele albe ale spărturilor datorite sfărâmițării stâncilor, hornurile și șiștoacele, drumuri ale puhoaelor, păreau mai negre; ici și colo verdeața jnepenilor agățați prin scorburi, ori roșcatul gălbui al ierbei mărunte, așternută peste clișoae mai puțin repezi.

— Așa se văd Bucegii, până ce soarele trece de amiazi. Apoi însă sosește *ora catifelei*.

— Ora catifelei?

— Da, o oră care se poate observa în toiul verei. Soarele fuge spre apus; razele sale oblice luminează pe la spate coastele Bucegilor, desprinzând din trupul lor orice greben, orice colț.

Caraimanul, sub lumina orbitoare a soarelui de dimineață, părea un bolovan titanic, dintr'o bucată, dar acum se populează cu nenumărate stânci, ce nu se puteau deosebî cu un ceas mai înainte. Teancuri haotice de pietre, prin care luptă penumbra cu lumina.

— Bine, dar catifeaua?

— Tocmai acesta este straniul fenomen. Formele chinuite ale steiurilor nu-ți străpung vederea; par'că ar fi cernute prin mii de gene. Capeți impresia unei stoffe de catifea, pe care ai vrea s'o mângâi cu mâna și cu privirea. Dar iarăși și ora aceasta se duce și cel din urmă joc de lumină, *ora vânăta* se arată.

Bazele din ce în ce mai oblice ale soarelui-apune ne mai atingând părțile joase ale munților, bezna se sue, neagră-vânăta, curând răspândită peste tot zidul. Soarele se ascunde dincolo de coamă; prin adâncea spintecătură a văii Jepilor, el trimete un mănunchiu de raze, dând Clăii mari și piscurilor clinului de miazăzi a Caraimanului forme drepte, neadevărate.

Penumbra crește, vâlul vânăat se face tot mai negru. Deasupra Coștilei un foc se aprinde pe cer, dar iute se stinge. Amurgul a sosit, a trecut; clipă turbure... Iată noaptea: o stea sclipește deodată deasupra Caraimanului,

apoi alta și încă alta și toată bolta se luminează cu pietre scumpe. Massa neagră a Bucegilor se hotărăște, grozavă. Coama lor trage pe cer o broderie armonioasă.

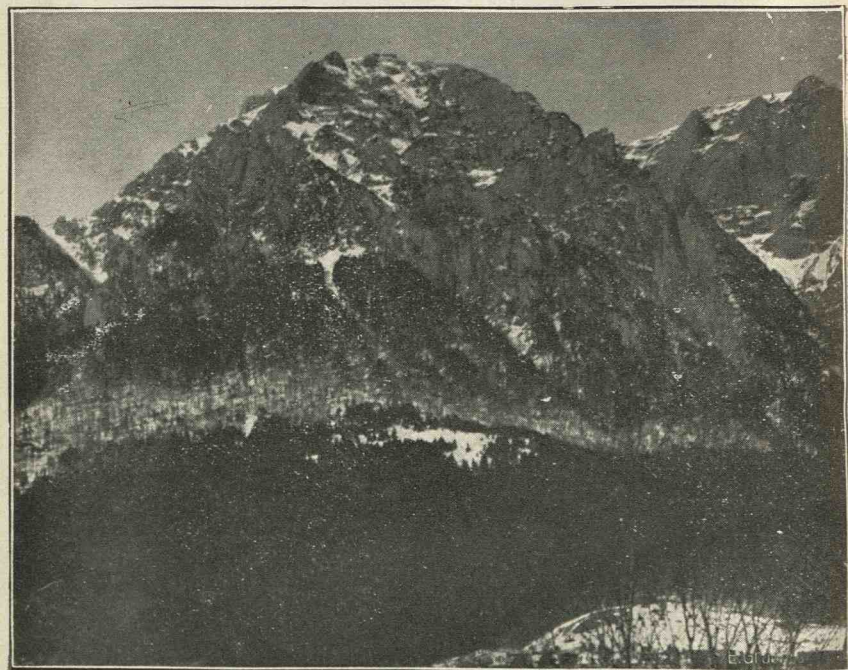
Și dacă luna se ivește, ea înfășoară, cu o lumină argintie, marele lanț de munți, care se înfățișează și mai puternic, mai fioros și plin de taine nepătrunse...

NESTOR URECHIA.

Muntele Caraimanul în timpul iernii.

Chișeu Nestor Urechia.

DORUL BRÂNELOR

Fratelui meu, Doctorului A. Urechia.

De îndată ce primăvara s'a arătat, simţ că mă furnică prin picioare, nu mai pot stă locului. Trebuie, trebuie, cu orice preţ, să mă sui pe Bucegi. Ii mângâi cu privirea, îi pândesc: dau o raită până în Poiana Coştilei, mă furişez în Valca Albă, mă strecor în Valea Jepilor. Cercetez, chibzuesc, socotesc şi mă chinueşte întrebarea: când mă voi putea urcă?

Iar în ziua când, însfârşit, fae încercarea dorită, pe ce mă sui, inima mi se bate mai svăpăios, şi a-şi vreă să-mi ştrig mulţămirea şi par'că aş plânge şi aş râde; desfătare dumnezeiască, farmec de neînchipuit a unui astfel de urcuş, singur, faţă în faţă cu muntele...

La fiecă clipă îmi încheg, în vorbe de mirare, descoperirile ce fac: uite mălinişul ăsta tot în hoagă este... O! O! Clişoiul ăsta de branciog cât s'a ruinat de anul trecut...

Dar tu, bolovane chel, de unde ai venit, să mă sileşti la un astfel de ocol?

Câte fețe ale acestui ținut au rămas stăruitoare, dar și câți bătrâni prieteni au pierit; șirag de lucruri văzute, înnoit, alocurea, prin noi întrupări, magie de lumină, farmec de forme.

Dar ceeace mă încântă mai mult este harul de a fi cel dintâi care culeg surâsul florilor reînviată: proaspete și curate, au țâșnit din pământ, își desfășură patalele, par'că se întind după un somn lung, cască la soare; *nimeni nu le-a privit înaintea mea.*

Mă ure mereu, sosesc pe creastă...

Acolo sufletul mi se turbură adânc.

Timp de mai mult de jumătatea anului, nici un picior omenesc n'a călcat pe aceste înălțimi; nici o cugetare n'a plutit pe aci, afară de aceea care se coboară din cer pe aceste plaiuri.

Un imn, spre slăvirea vieții, se înalță de pe podișurile Bucegilor încă chiftind de umezeala ernii, și gândul meu cel dintâi ține isonul acestui cântec armonios.

Nemișcat, coprind cu privirea plaiurile tremurate ale căror covor moale, verde catifelat, lămurește dărnicia pământului.

Dar îmi amintesc că a venit vremea și a cutreerării *brânelor*, a treptelor ciclopice ale Bucegilor, pe care numai munteanul le cunoaște, iar câmpeanul habar n'are de ele.

Bietul câmpean neștiutor al tainelor munților, privind lanțul Bucegilor, nu deslușește decât un zid uriaș, pe fața cărui nu-i chip să te urci; dar munteanul râde pe infundate, căci știe el mai bine...

Potrivți-vă mai bine ochirea pe Jeps, pe Caraiman,

Un vechiu Cercetaș al munților
pe un brâu al Bucegilor.

Clîșeu Doctor A. Urechia.

E. Gracovici

Muntele Caraimanul
(la poale satul Buşteni)

Cliseu Nestor Ureche

pe Coștila; veți vedeà mai întâiu, sus, coama scrijilând cerul cu zimți și tuțuiuri; dedesubt, pereți ametiitori, despărțiți prin hornuri și șistoace; mai jos steiuri, stând, care într'o rână, care aplecate, cu forme uneori elegante, cel mai adesea întortochiate; ba în acest haos de pietrărie se zăresc și câteva clinușoare mai blânde înerbate.

Dar s'ar puteà zice: prea sunt rupturi și spărturi în înălțime, ori în lărgime, ca piciorul omului să poată încercà urcușul?

Vezi că nu fie-cine a putut deosebì acele curbe subțiri, ori acele panglici, cari se incolăcesc pe după grumazii Bucegilor, trepte la diferite înălțimi, cu un cuvânt *brânele*.

Acum se limpește ceiace am numit *dorul brânelor*, *patima brânelor*.

Nu mă mulțumesc a ajunge pe plaiurile înalte, urmând poteca ce eiobanii au însemnat din veacuri prin văi. Sunt muncit de dorința de a străbate din nou brânele, care ma trag în vraja lor.

Mă îndrept spre unul din ele, la fiecare sfârșit de primăvară, cu o bucurie înfricată, căci mă gândesc că iarna va fi făcut cine știe ce răutăți pe aceste trepte.

Intr'adevăr, în locul unde brâul se lărgèa, făcându-se podiș destul de întins, ca să pască pe el câteva oi, nu mai găsesc decât o prispășoară, deabia să-ți alături picioarele; dincoace, brăulețul s'a schimbat în tindă lată, căci zidul, ros de puhoae, par'că s'a tras îndărăt.

Dar deodată brâul e rupt; o surpătură ce nu cunoșteam. Ce să fac, să mă întorc îndărăt?

Ba de loc! Mă las în jos, până în fundul surpăturii,

mă suî pe matca pietroasă a unei şiştoace, rău de bolovani, şi, opintindu-mă, mă caţăr pe un alt brâu; adesea trebuie să mă strecor prin hornuri repezi de tot.

Nu preget a lupta cu muntele şi el se dă invins. Câte pericole înfrunt, când pe *seninări*, lespezi netede ca sticla, când pe părţi, unde trebuie să calci pe adunături de pietrişărie mişcătoare şi unde n'are de ce să se prindă piciorul; dar pasul meu nu şovăeşte şi trec înainte fără grije...

Lipit cu spinarea de zid, cu picioarele pe o streăşină îngustă, mărginitoare de prăpastie, ce nu o pot măsura cu ochii, mă uit dedesubt şi sunt mândru că chemarea abisului nu mă turbură şi-mi văd de drum. Fie călare pe muchia ascuţită a vreunei şiri stâncoase, desprinsă de sus, ori în picioare pe vreun pridvor ierbos, sau încă cu pieptul la pământ, capul aplesat deasupra unei spărături, tot pe înălţimi sânt, valea se întinde umilită dedesubt. sânt stăpânul spaţiului, care se desfăşoară subt mine.

Sânt mai puternic ca cel mai semet împărat, când umblu pe brânelé Bucegiilor.

Fiinţa mea întreagă se desfată, privind minunatele privelişti, cari se perindează în mersul meu.

*Totuşi muntele ştie a-mi umili trufia, căci oare nu trebuie să fiu umilit când, tulind într'o lăsătură, mă pomenesc într'un amfiteatru, înfundat, *sfârşit de lume*, unde nu văd decât o cingătoare de pereţi înspăimântător de drepti, unde mă simt pierdut, nimicit?

Dar şi ce bucurie când, printr'o spintecătură neaşteptată, se face un luminiş!

Intre două linii depărtate una de alta sus şi jos, per-

văzuite de frunzișul aburos al vreunei zăde, care, minune, s'a înfipt pe un pripor amețitor, se ivese mai întâiu, înecate în negru, prăpăstioasele clădiri stâncoase vecine; apoi, într'o ceață străvezie vineție, grebeni și clăbuceturi de munți depărțați. încălecându-se și topindu-se pe albastrul cerului; atunci mintea mă îndeamnă la bărbăție, îmi zic că la poalele acelor munți trăește o omeire, care lucrează, pătimește și iubește, din care fac și eu parte; mă reped pe o coastă mai blajină și din nou mă văd înconjurat de lumină, de spațiu, de căldură, de viața care se lasă de pe bolta cerească și se urcă din rărunchii pământului...

Pricep că în câteva ore pot fi la piciorul Bucegilor; sosesc acasă, ostenit la trup, înobilat la suflet și a doua zi... încep din nou cutreerarea brânelor...

NESTOR URECHIA

PE MUNTELE SORICA

Am cunoscut în Franța o artistă cultă și avută, care își clădise la țară o minunată vilă, în care se putea bucura de tot confortul modern. Dar nu înlesnirile de trai, introduse în vila sa, o încântau, ci stilul *Renașterei*, cu care arhitectul constructor împodobise acea clădire.

Zilnic proprietara eșia în drum, ca să admire fațada casei. Tot mereu așa, pe drum, până într'o zi îi veni o idee luminoasă. Își zise: Cum aș face ca ochii mei să se înveselească, pe fiecă clipă la vederea acestei artistice fațade, fără să fiu nevoită a umbla pe stradă? Și problema repede a deslegat-o, construind *peste drum* o altă vilă, dela ferestrele căreia originala artistă putea să-și privească, pe îndelete, cea dintâi vilă.

La această întâmplare eugetam în dimineața de 5 Octombrie, din toamna aceea, când am părăsit Buștenii și am trecut pe malul stâng al Prahovei, în tovărășia lui Vasile Teodorescu, simpaticul și harnicul editor al ziarului local «Bucegii din Bușteni», și a vechiului meu prieten, Nicolae Gelepeanu, neîntrecutul Bucegist, iscusitul vânător și dibaciul sculptor de... «Bucegenstockuri». Am plecat

cu gândul să *vedem* întregul lanț al Bucegilor, lanț pe care l'am colindat atâția amar de ani, prin văi, șiștoace, plaiuri și pe piscuri. Imitând pe artista franceză, mi-am zis :

De unde putem prinde mai bine panorama Bucegilor, decât de peste drum, adică, mai exact, de dincolo de râul Prahova, de pe înălțimile mai modeste ale lanțului de munți ce se întinde dela Sinaia la Predeal, începând cu *Cumpătul*, urmând cu *Zamura*, *Dutca*, *Sorica*, *Clăbucetul Axugei* și al *Taurului*, și care desparte, dimpreună cu un alt șir mai scund, Valea Prahovei de Valea Doftanei ?

Zis. făcut, ademenit cei doi tovarăși.

Splendidă vreme în acea zi: frig înțepător la plecare, dar un soare generos și un cer albastru ca o peruzea. Trecem peste podul Prahovei, în dreptul tunelului C. F. R. și începem, prin pădurea de fagi, suișul pe coasta muntelui Sorica, ce hotărăște, pe stânga, *Valea Fetei*. Suiș cam obositor, fiind alcătuit din piepturi aprigi, «piepturi de curcan», ne lămurește nenea Niculae. Din când în când, ne oprim, aruncăm o privire asupra Buștenilor, cari se fac din ce în ce mai pitici, pe când Bucegii își schimbă încet, încet, înfățișarea.

Vasile profită de aceste mici popasuri, ca să prindă, pe câte-o placă fotografică, priveliștile de dincolo de apa Prahovei. Haidea-hai, haidea-hai, mai răsufând, mai găfâind, mai povestind câte-o snoavă hazlie, iată-ne, în două ore și ceva, ajunși la «gol».

De aci în colo călcăm pe covorul purtând numele puțin poetic, dar potrivit, de *păr de porc*, iarbă roșcată

și țepoasă, foarte alunecoasă, pe cari faci tumbe lipsite de grație, dacă nu întepenești bine picioarele. Razele căldute ale soarelui ne învălue cu stăruință, și de unde la poalele Soricăi suflam, cu desperare, în degete, acum începem să lepădam câte ceva din cojoacele noastre.

Iată, pe alocurea, lespezi de zăpadă înghețată; iau o bucățică în gură; ce mai înghețată napolitană! Dar ce strălucește alături, așa de tare, ca o faptă bună, drept în fața astrului dătător de belșug? S'ar zice o stea. Da, o stea, cu mulțime de raze argintii, deși este un simplu scaiu. Se numește științificește *carlina acaulis*, pe românește *sita xânelor*. Chem po camarazi, le-o arăt și le spun, pe șoptite, taina: «Dacă vă dor ochii sau vă sunt scăzute vederile, spălați-vă cu apă strecurată prin această sită».

Ei protestează că au ochii în cea mai perfectă stare.

Rămâne ca nenea Niculac, care este flăcău tomnățel, să-și spele ochisorii cu aceeași apă strecurată prin stea, pentruca să i se facă *incântători*. Mă roagă însă să păstrez tăcerea asupra acestei operațiuni: așa și fac, după cum vedeți.

Dar înainte, fătați, că mai avem nițeluș, până să ajungem pe spinarea aceea, punctul cel mai înalt al muntelui Sorica. Cât de înșelătoare sunt distanțele la munte! Nițelușul se face o oră. În sfârșit... ținta viselor noastre, pe ziua aceasta, este atinsă.

Orele sunt 12; ne așezăm turcește pe covorul Soricăi și punem de mămăligă. Acum sorbim priveliștea: numai un petec din satul Bușteni, zărit prin strunga văii Fetei, însă Bucegii pe deantregul. Dela dreapta spre stânga:

Bucșoiul transilvănean și *Morarul* nostru, amândoi înzăpeziți deabinelea; minune, deosebim, fiind cu băgare de seamă, chiar piatra de pe «Omul», ițându-se deasupra coamei *Morarului*. Coprindem cu văzul chiar *Podul Costilei* și *Șeaua Caraimanului*, de a căror ființă habar n'ai de jos, de pe soseaua națională. Ceilalți munți ai lanțului Bucegilor: *Jepii mici și mari*, *Piatra Arsă*, *Furnica*, mi se par mai puțin interesanți, văzuți de aci. Dar la sud, spre șesul *Ploeștilor*? Ehei, pe acolo e negură, umezeală: un ocean de nori acoperă câmpia. Iar pe vârful acesta noi ne prăjim la soare; trăească munții noștri falnici, frumoși, dătători de sănătate și voe bună. La nord, dincolo de apă, *Dihamul*, grădina *Carpaților*, apoi lungul lanț al *Clăbucetului Baiului*, îmblănit cu fagi, din *Bușteni* până în *Predeal*; dincoace, un popor de dealuri, spinări, «clăbuceturi», mai păduroase, mai golașe, munțișori, văi și munți: *Urechia*, *Caxacul*, *Valea Azugei*, *Valea Limbășelului*, *Retivoiul*, *Clăbucetul Azugei* și al *Taurului*. În fund, *Postovarul*, care ascunde *Brașovul* și încă muntele *Piatra mare*, la poalele căruia se odihnește *Predealul*. Se vede și un petecut din câmpia transilvană. Dinspre *Valea Doftanei*, șiruri de creste undulate, cam monotone în golășia lor, ne ascund acea vale.

Pe piscul acesta? *Jăratec* de lumină, pace divină; îmi este sufletul plin de o nemărginită mulțumire... Dar un vânticel acrișor se ridică și înțeapă, cu o stăruință cam supărătoare; ne luăm tărăbuțele și începem scoborâșul. Treceam pe muntele *Dutca*; pe o coastă, stufos erbată, ne lăsăm, ca pe un adevărat tobogan. Ajunși la stâna *Dutcei*, părăsită de acum o lună, facem un popas; un

somnuleț, ca în sânul lui Avram, dar ceva mai aerisit... Flacăul Nicolae a plecat la vânătoare, mai la vale, prin pădure: caută «babițe», ciuperci, care cresc pe trunchiuri putregăioase de fagi; aceste babițe, cu formele lor, alcătuesc originale polițe, de așezat pe pereții casei.

O pornim în jos, prin pădurea puțin exploatată a Dutcei. Aci piepturi povârnite destule! Intrăm în matca torentului Dutca. Să te ții apărie, buștenărie și elisă lipicioasă! Și ce igrasie! Soarele nu prea pătrunde prin spintecătura aceasta foarte strâmtă...

Când dăm în valea Fetei, răsuflăm și ne mai încălzim ciolanele, la un strop de soare. Zău, eram mai bine colo sus!

La tunel ne întâmpină un băețaș, cu jurnalele proaspăt sosite. Citesc, pe pagina întâia, cu litere de o schioapă: «*Groxăviile războiului European*». Iată-mă rostogolit în realitate. Ce păcat, ce păcat! Zău mai bine eră colo sus...

NESTOR URECHIA.

O INDUSTRIE LA MUNTE

(Din viața ciobănească)

Cei care se ocupă cu creșterea oilor, așa zișii «*economi de oi*», sunt unii din România, dar cei mai mulți Transilvăneni, și anume: cei ce locuiesc pe lângă Brașov se cheamă *Mocani*, iar cei din împrejurimile Sibiului *Tuțueni*. Acești economi cresc oile în România, pe lângă Dunăre și mulți în Dobrogea, unde sunt proprietari, încă de pe vremea Turcilor. Parte din ei își trimit oile, în luna Mai, să pășuneze, vara, prin Carpați și cu deosebire în Bucegi. Toamna, în Septembrie, se întorc iar la câmp, unde oile se hrănesc din nutrețul aprovizionat de cu vară, iar dacă iarna este ușoară mănâncă iarbă uscată de prin miriști.

Economii cari aduc oile la munte au munții arendați separat pentru cele cu lapte și tot astfel pentru berbeci, mioare și miei, puși sub supravegherea ciobanilor. Cei cari păzesc mieii se numesc *cârlăhari*, cei dela mieii de al doilea an, adică dela mioare, se zic *miorari*, cei cu berbecii *berbecari* și, în sfârșit, cei ce îngrijesc de *mânzari*, adică de oile cu lapte sunt *mânzării*. Peste mân-

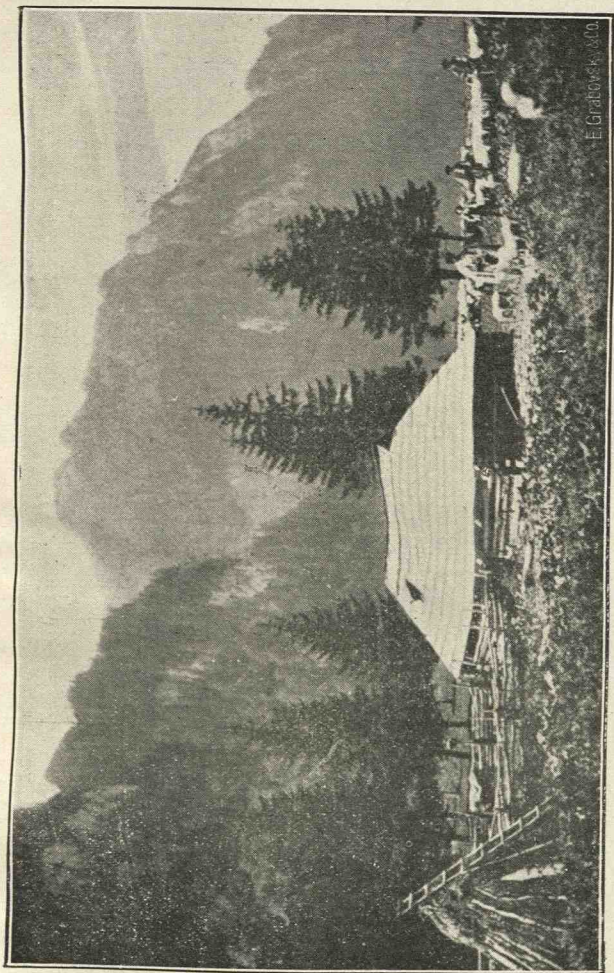
zărari este un șef: *baciul* sau *scutarul*, care ține ordinea la stână. Mânzărarii sunt până 10 la număr la 2000 de oi.

Ciobanii zic că toată socoteala unei stâne cade pe seama scutarului și a măgarului sau, cum am zice noi, scutarul duce contabilitatea, iar măgarul greutatea sau *tarhatul* (bagajele stânelor și ale ciobanilor). Un bun scutar primește leafă până la 500 lei pe an, ceilalți ciobani sunt plătiți după vrednicie, având fiecare și oi în turma stăpânului; un copil ca de 15 ani capătă anual dela 50 de lei în sus, patru perechi de opinci, doi miei în primăvară, hrană, un *zăbun* (minteian), o *sarică*. Afară de acestea, ciobanii mai au drept la lână, brânză, etc.

Stâna este construită din lemne rotunde de brad sau fag, încheiate la capete, cu acoperiș șindrilit, fără tavan sau pod. În general se compune din două odăi, una la dreapta și alta la stânga unei sale, care este fără ușă și deschisă toată până la streășină; această sală este închisă în fund printr'un perete, în care sunt 3—4 găuri la nivel cu pământul, prin care intră oile la muls din dosul stânei și anume dintr'o *ogradă* sau *strunga*.

Strunga este în formă de semicerc, închisă cu gard de lemn. În această curte, *mânătorii* bagă până la 1000 de oi și de aci le mână pe rând la găurile prevăzute în peretele din fund al stânei; sunt postați câte doi ciobani, unul la dreapta și celălalt la stânga fiecărei deschizături, cu o găleată de lemn, ca de o vadră, între picioare. Când intră oaia, o apucă și o trage înainte, astfel că vine cu picioarele dinapoi deasupra găleții; cu mâna stângă ține oaia de picior, iar cu dreapta o mulge; în

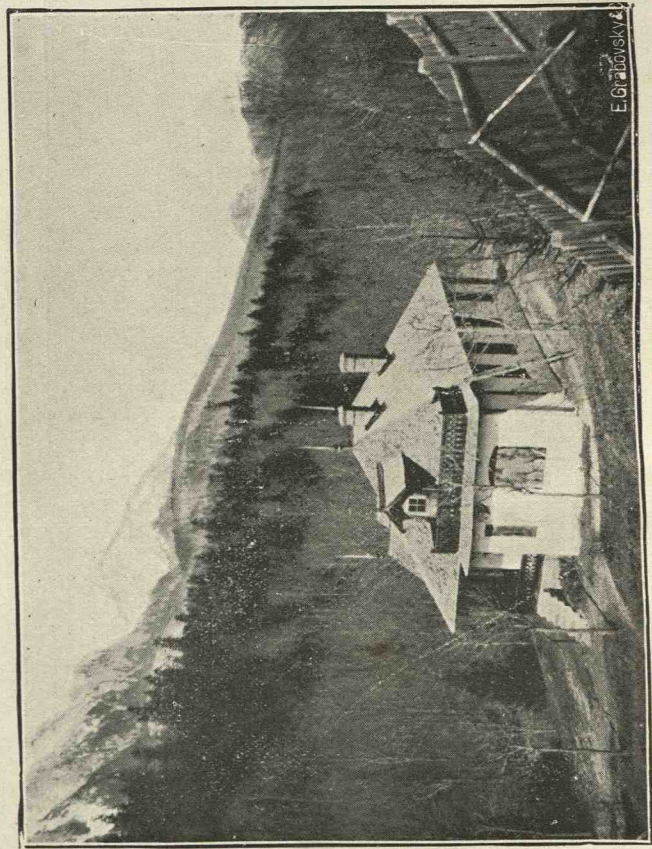

E. Grădovschi & Co.

Stâna din Poiana Coștilei.

Cliseu Vasile Teodorescu (Bușteni).

Casă în Valea Cerbului (Bușteni)

acest chip un mulgător mulge până la 100 de oi într'un ceas. Oile se mulg de trei ori pe zi, de pe la 15 Mai până la 1 August; dela această dată se mulg numai de două ori, până înțarcă. Laptele muls cald se pune într'opuțină, ca de vreo douăzeci de vedre, numită *inchegătoare*, cu puțin chiag de vițel, iar deasupra sunt două pânze zise *strecurătoare*. După două ore, se scoate laptele închegat (cașul) și se pune pe o masă numită *crintă*, înfășurându-l într'o pânză mare, și-l lasă până se scurge de *xer*. Parte din economi vând cașul pentru fabricarea cașcavalului, parte fabrică din el, la stână, cașcaval, brânză de burduf și urdă.

Iată cum fabrică ciobanii cașcavalul: cașul dela închegat stă 2—3 zile de se dospește, apoi îl taie felii și îl bagă într'un cazan cu apă fierbinte (il opărese) și îl amestecă până se întinde ca ața. Ia o bucată, cât ar intra într'o formă, o pune pe masă, o rotește de 4—5 ori, ca să se scurgă de apă și parte din unt, (care cade într'un hârdău), apoi se așează într'un uluc de lemn, cu sare, unde se lasă câteva secunde și de aci se pune în formă (formele sunt ovale de fer alb). Diferitele bucăți scoase din forme se rânduesc pe niște polițe, la răcoare și întuneric, presărându-se, pe partea de sus, puțină sare grunjoasă.

După 24 ore se întorc cu partea atingând polița în sus și li se dă sare și pe această față. Tot astfel timp de șase zile, după care cașcavalul este gata de consum. Pentru cașcavalul de conservat pe iarnă se dă sare 12 zile.

În cazanul cu apă fierbinte și în hârdăul unde se

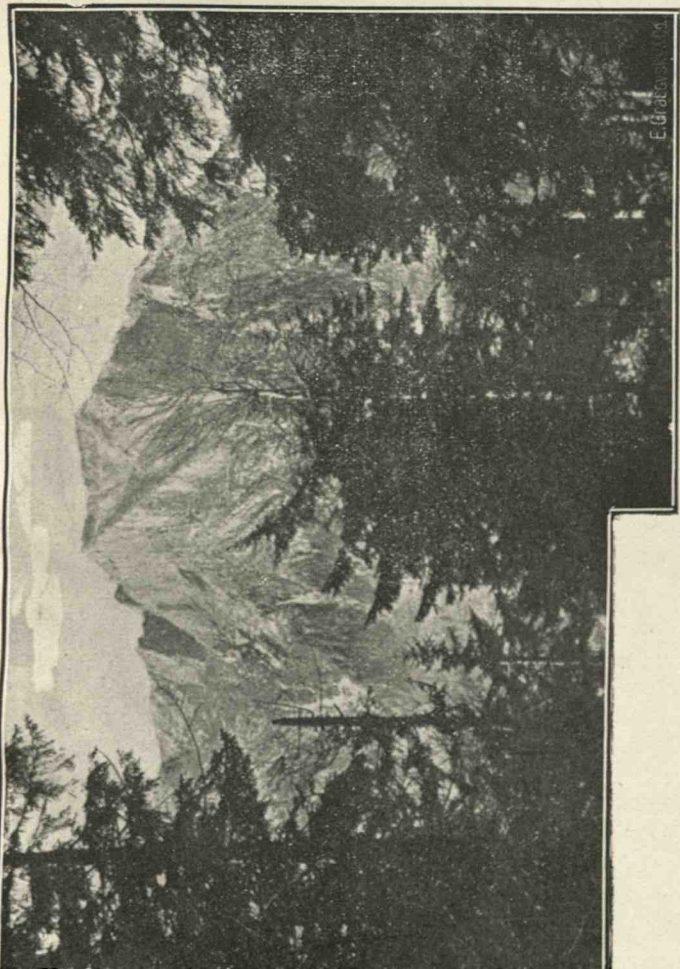

scurge apa de pe masă rămâne parte din grăsime, care se strânge în butoae, așa cum se găsește amestecată cu zer și apă, îi mai adaogă sare și la 2—3 săptămâni o toarnă la cazan, unde fierbe; se aleg toate materiile străine, rămânând numai grăsimea, adică untul topit de oae, care se pune la tinichele și este vândut la Galați, Brăila și mai cu seamă la Constanța. Franzelarii prepară franzelele și cornurile cu acest unt de oae.

Brânza de burduf se fabrică în chipul următor: cașul încheșat se lasă opt zile la dospit, până se îngălbenește puțin; fiind rupt în bucăți, îl freacă baciul cu amândouă mâinile de o bucată de lemn numită *răvar*, lung ca de un metru și jumătate; un capăt al răvarului e proptit în pieptul baciului, iar celălalt este băgat într'o puțină, unde cade cașul frământat. Ii dă și sarea trebuincioasă și îl vără în burdufuri de piele de oae roase de lână, unde îl îndeasă bine, ca să nu rămâe locuri goale.

În sfârșit urda se face din zerul care se scurge din cașul la încheșat, precum și din cel stors de pe masă; acest zer se fierbe, mestecându-l cu un lemn ca să nu se ardă pe fund, până se strânge și în urmă se toarnă în pânză pe masă, de unde se mai scurge apa.

NICOLAE GELEPEANU.

E. Gratișky, 1911

Muntele Coștila văzut din Azuga;

Capră neagră (Chamois) din Bucegi.

LA VÂNĂTOARE DE CAPRE NEGRE PE BUCEGI

Pe la începutul luni Noemvrie, însoțit de nenea Ghiță, primarul nostru, de nea Niculae Gelepeanu, vestitul vânător din Bușteni, și de încă un om, înarmați până în dinți, am pornit tare de dimineată, să facem o vânătoare de capre pe munții Bucegi.

Vremer eră nouroasă, dar dădeă semne de îndreptare.

Am intrat în pădurea dela poalele Caraimanului, unde a trebuit să aprindem lumini, pentru ca să nu ne împiedecăm de bușteni și bolovani. Trecem apa Văii Albe, mai sărind din piatră în piatră, mai deadreptul, ba bietul neica Niculae a cam făcut bae, scăpând într'o bolboacă.

Cu cât înaintam și ne apropiam de colți, ceața devenea mai deasă, și o bură de ploae începù să ne stropească.

Să ne întoarcem, nici gând, că țineam mult să ne îndeplinim programul.

Din pricina întunericii, pe *Poiana Munticelul*, pierdurăm drumul, dar bătrânii mei tovarăși nu întârziară mult să-l descopere și curând eșirăm pe *Poiana Coștilei*, unde ploaia se mai întetise, fără să ție socoteală de noi, cari nu eram îmbrăcați prea gros.

În gura Văii Cerbului, ne oprim puțin; începe a se lumina de ziuă, iar în apropierea locului nostru de popas, descoperim, pe tulpina unui copac bătrân, un mușuroi mare de bureți, pe care îl vâram în traistă, veseli că vânătoarea noastră va fi cu succes. prin începutul acestui mic noroc...

Trecem podețul peste apa Cerbului, și, din poteca ce duce la Omul, ne despărțim în două grupe: eu, cu nenea Niculae, ne îndreptăm pe urcușul din dreapta, spre colții *Morarului*; iar celălalt grup, Neica Ghiță și un om, apucă la stânga, spre *Coștila* și Bordeiuș Cârlanilor, după ce mai întâi ne sfătuim asupra locului unde urmează să ne întâlnim.

De acum începe urcușul cel greu; nu întârzi ai a găfâi, ținându-mă de aproape de moș Niculae, și oprindu-ne, cam des, să răsuflăm. După vreo două ceasuri de suiș, ne-am apropiat de locurile unde aveam credința că vom întâlni caprele.

Mai înaintăm puțin și deodată ne oprește în loc un puternic șuerat. Eu, ca ucenic vânător de capre, rămân cu ochii holbați la moșul care, zâmbind, îmi spune, pe șoptite, că acel șuerat este al vreunui țap, care ne-a simțit pe noi.

Voesc să încerc arma, dar moșul nu mă lasă, mă chiamă după el și, trăgându-mă de mânica hainei, îmi arată țapul, îmi spune să încerc acuma arma și să trag, Emoționat la culme, eu nu-l puteam vedea, dar moș Niculae, necăjit pe mine, m'apucă din nou de mână, îmi strigă să trag, țapul aude sgomot și o pornește în jos, pe un brăniș. Acum l-am văzut, ochiesc, trag și... pușca

nu ia foc. Nu apăsasem bine închizătorul; dau închizătorul înapoi cu mare zgomot, la auzul căruia țaful privește spre mine, mișcă din cap batjocoritor, apoi se coboară ceva mai jos și se așează deacurmezișul.

Furios de prima neizbândă, ochiesc din nou, trag. Glonțul(?) nemerește într'un colț de piatră, d'asupra animalului, și prin detunătură sperie țaful, care se face nevăzut pe după un greben.

Deși moș Niculae eră necăjit foc, n'am mai tras după țaful, făcându-mi socoteala, că dacă-l împușcam nu-l puteam aduce acasă, fiind prea mare.

Supărați de nereușită, am pornit-o înapoi la vale.

Ne-am întâlnit cu ceilalți tovarăși, și mai puțin norocoși ca noi, căci ei nici nu văzuseră măcar o capră; le-am povestit întâmplarea și am luat poteca spre casă.

Aveam mulțumirea sufletească că am văzut și eu țaful sălbatic în libertate și mă bucuram foarte mult că nu voi sosi acasă cu mâna goală, ci ducând bureți celor ce făgăduisem vânat.

E hei! mâncam noi carne de țaful, dacă avea moșul glonț în pușcă; dar el avea alice și nici mie n'a voit să-mi ia arma din mână, ca să nu-mi strice cheful.

I. NEGULESCU

(NOTAR AL COMUNEI BUȘTENI)

O ESCURSIONE CU GHINION

Intr'o vară din anii trecuți, îmi reglez aparatul de fotografie, îmi alcătuesc traista cu de-ale mâncării, hotărît a face o excursie pe Bucegi, cu itinerarul: muntele Caraiman-Peștera Ialomiței-Vârful Omul-Valea Cerbului, pe unde voiam să fotografiez ceva vederi, cari să-mi servească de modele, pentru cărți poștale ilustrate.

Inainte de a plecà la drum, sunt rugat de un tânăr, fiul unui bogătaș din Galați, ca să-l iau cu mine. Băeatul se arată foarte doritor de a mă însoți și mă ameteșe cu rugămintele lui.

Cum eu nu aveam niciun tovarăș, mă gândii că nu ar fi rău să-l iau cu mine, însă mai întâi am ținut să întreb pe părinții săi dacă îi dau voie, dar mi-au atras atențiunea ca să-l am în serioasă grijă, să nu i se întâmple ceva, că altfel eu voi fi greu răspunzător.

După ce îi încredințai că nu i se va întâmpla nimic rău, își târgui și el de ale mâncării: franzelă, șuncă fiartă, sardele, ciocolată, icre, etc., cu care își formă și el o traistă și pornirăm la drum.

Când urcam valea Caraimanului, tânărul meu gâfâia din greu, totuși am constatat că ține la suis, deși eră crescut în vată și nu cunoștea mecazurile.

Ajunși la vârful, am mâncat la masă comună, ce am întins-o pe iarbă și mi s'a părut destul de curios cum cuconășului meu îi plăcea mai mult brânza albă și ceapa mea, decât șunca și sardelele lui.

După cevă odihnă, am ieșit la *Babele* și de aci am coborât la Peșteră, unde, după ce eu am făcut câteva clișee, iar tovarășul meu a vizitat grota, fiind încă de vreme, am găsit de cuviință să plecăm la «Omul», căci făceam eu socoteala: ajungem tocmai bine, dormim în casa dela Omul, iar dimineața următoare voi putea face fotografii din jurul vârfului, precum și pe valea Cerbului.

Ca să-i ușurez și mai mult drumul cuconășului, strâng mâncarea, rămasă dela amândoi, în traista mea, iar lui îi rămâne ca sarcină numai pardesiul și un bidonaș al meu cu coniac, pe care l-a petrecut cu curelușa pe după gât.

Tot urcând, mai spuneam câte-o drăcie și băeatul făcea mare haz; însă dela un timp bag de seamă că el încetinează mersul, îmi dă rar de tot răspunsul la ce-l întrebam. Ingrijat că o fi rău obosit, ne mai oprim puțin.

Mă uit lung la el și rămân incremenit: eră alb ca pânda la față, de abia mai suflă, părea sdrobit. Il întreb dacă îi este rău și îmi spune că n'are nimic, dar că este nițel ostenit.

După ce ședem puțin îl scol de jos, îi iau și pardesiul ca să-l ușurez deplin. Mă gândeam că pierdem vreme multă și întârziăm.

Mai mergem câtvâ și iar îl văd că șade jos. Ne oprim; păreă pierdüt cu totul; începusem s'o bag pe mânăcă, de teamă ca i-a venit rău. Il mai întreb una alta, dar el amuțise.

Ne găsiam sub Babe, pe clinul văii Ialomiței, destul de departe de Peșteră, ca și de Omul, și mai mult aproape de casa din Caraiman.

Când m'am văzut singur și fără de niciun ajutor, iar tânărul meu însoțitor cu aparența unui om ce eră gata de moarte, căci îngălbenise și se răcise, holbă ochii și nu mai puteă vorbi de loc, mă apucă o frică groaznică, mai cu seamă că mă gândeam la recomandăția ce-mi făcuse părinții săi de a-l aveă în grijă.

Lepădai sarcina ce aveam pe spate, așternui haina mea pe iarbă, peste care îl întinsei, ca pe un cadavru, cu pardesiul lui îl acoperii spre a-l feri de curentul ce domnește pe acea culme și o luai grăbit, mai mult la fugă, spre o stână de oi, ce se zăria în vale.

Ajuns la stână, mă întâmpină, ca de obicei, o haită de câini, cari se repeziră la mine ca niște fiare sălbatice și de cari de abia mă putui apăra, așezându-mă jos și învărtind cu bățul meu. După câtvâ timp de luptă, se îndură să se apropie de mine un cioban, care, deși mă văzuse încă de mult când veniam, nu se îndurase însă să-și stăpânească câinii.

Ii spusei să meargă repede cu un măgar, să ridicăm un om, care este pe moarte și să-l transportăm la casa de pe Caraiman. El, foarte liniștit și răsând de nenorocirea mea, începü să se ia cu mine la tocmeală, până

că, cu mare greutate, se învoi să facă acest serviciu, pe sease lei, ce îi și dădui înainte.

Trimise un băețandru, cu o fringhie, ca să prindă un măgar ce eră la pășune, pe o culme învecinată. A trecut aproape o oră până ce leneșul de băiat să meargă, să prindă și să aducă animalul.

Am plecat dela stână, iar în haosul lătratului câinilor, și, ajungând la tovarășul meu, pe care l'am găsit tot lungit și de astă dată dormind greu, l'am ridicat cu ajutorul ciobanului și l-am așezat pe măgar, de care l-am legat strașnic cu curelele dela gentele aparatului și ale trăistelor și l-am pornit în sus, spre casa din Caraiman.

Măgarul cu cadavrul viu mergea înainte, ciobanul în urma lor loviă din când în când animalul, cu bâta lui groasă, îndemnându-l la drum cu: ciuș! ciuș! ciuș! În urmă veneam eu, ținând bagajele și aparatul la subțioară. Păcat că nu s'a găsit atunci acolo un alt fotograf, care să fi scos tabloul acestui convoi comic.

La un mic popas ce făcurăm, mai controlai bolnavul; curat mort dar tot respiră puțin...

Ciobanul mă întrebă cum s'a întâmplat cu el, ce are? I-am spus că nu știu, că m'am pomenit deodată cu el căzând jos.

— Hei. domnule, să nu fie beat? Băutura este a dracului la munte!

La spusa aceasta a ciobanului, mi-aduc aminte de bidonul cu coniac, pe care îl dădusem tovarășului să-l poarte; îl scutur și... văd că este gol! Ciobanul ghicise pricina pățaniei. Turistul meu de ocazie, mergând în urma mea, a tot gustat din bidon, până ce l'a golit de

un sfert coniac, și, cum erà obosit, de vârstă crudă și de neam subțire, s'a îmbătat de-abinelea.

Acum îmi venise inima la loc: îndemnam ciobanul la drum, căci se apropià noaptea; din când în când, tot așezându-mi sarcinile, să nu-mi cadă, îl înjuram pe băiat surugiește de boclucul ce-mi făcuse.

Ajunși la casa de adăpost, unde erà un om de pază, pun de-i face un ceai, îl lungese pe patul din casă, pe cetină de brad și, după ce îl silesc să înghiță ceaiul, îl invelesc bine și-l las adormit.

În seara aceea n'am putut mânca; noaptea n'am putut dormi de oboseală și necaz, iar dimineata boerașul meu se scoală vesel și glumeț, tot reproșându-mi injurăturile ce-i adresasem în ajun și pe care le auzise și le ținea minte bine.

Am coborât la Bușteni prin valea Jepilor, fără să-mi pot face excursia proiectată la Omul și pe valea Cerbului, iar tânărul m'a rugat să nu povestesc părinților săi pățania, ceeace a făcut ca să nu pot fi despăgubit de plata măgarului, paguba coniacului și plata ceaiului de la casa de adăpost.

Tovarășul meu de atunci este acum om însurat, are un copil, vine în vilegiatură la Bușteni și de câte ori mă întâlnește îmi zice, râzând:

— Măi, fotografule, dar bine știi să'njuri!

VASILE TEODORESCU.
(BUȘTENI)

ESCURSIUNE IARNA PE BUCEGI, LA VÎRFUL OMUL

Incântați de frumosul timp, întocmai celui de primăvară, ce am avut în Bușteni, în tot cursul lunii Noembrie, D-l Gh. Constantinescu, primarul comunei și încercatul bucegist Nicolae Gelepeanu se hotărâse să facă o excursiune până la «*Omul*», culmea munților Bucegi; iar eu, mult doritor de asemenea interesante plimbări, mă agățai de dânșii, rugându-i să-i întovărășesc.

Fiecare facem rost din ajun de-ale mâncării și cei doi tovarăși îmi recomandă ca să fiu pregătit de încălțăminte, care să aibă ținte pe tălpi și tocuri, ceea ce am și făcut.

Ne-am deșteptat la ora 4, în dimineața zilei de 28 Noembrie, și după ce ne cînstește cu o cafea Nenea Niculae, în a cărui odae ne adunasem, pornim la drum.

Fiind încă 3 ore până la ziuă, am luat cu noi și un felinar, dar de care nu ne-am servit, de oarece eră destulă lumină dela lună.

Am mers pe *Valea Cerbului*, pe *Plaiul Fânului*, pe muntele *Coștila*, unde, deși ne-am afundat în pădure,

totuși luna ne lumina bine calea. Pieptul Coștilei, destul de povârnit, l'am urcat aproape pe nevăgate în seamă, tot ascultând la snoavele lui Nea Niculae.

Când a început a se lumina de ziuă, noi trecusem de frumoasa Poiana-Coștilei, care am găsit-o învelită cu o saltea groasă de zăpadă.

Ne-am oprit la *Bolovanul vânătorului*, singurul loc unde se găsește apă în totdeauna și am întins masa cu brânză, ceapă și crenvirști, deși eră zi de post și primarul nostru destul de habotnic; am înghițit 2—3 păhăruțe de apă, când moș Gelepeanu, ne silì iar la drum.

De aci în colo nu mai eră pământ negru, decât pe fața muntelui din dreapta, iar pe stânga și prin toate văile, zăpadă foarte multă și ghiață groasă.

Am mers puțin pe adevărata potecă, dar dela *Bordeiul mioarelor*, am fost nevoiți să o părăsim; devenise cu neputință de înaintat, din cauza troenelor de zăpadă, ce astupaseră cu totul urma potecei, iar în unele locuri eră prăbușită, stricată cu totul.

Ca să putem urcă înainte, am trecut pe fața dela dreapta, care, fiind văzută mai mult de soare, aveà zăpadă mai puțină; dar acum drumul eră cu mult mai anevoios, urcând deacoasta, făcând multe zig-zaguri, până ce am ieșit subt colți, de unde, tot pe sub ei, mai agățati cu mâinile, mai târâș pe pantaloni, am urmat drumul spre fundul văii Cerbului.

Ceeace ne îngreună și mai mult drumul, erau dese și adâncile văi și vâlcele, astupate cu zăpadă, care, în unele părți, eră făinoasă, iar în altele transformată într'o ghiață sticloasă, în care nu puteam aveà nicio încredere,

și unde, din moment în moment, ori porneam în prăpăstiile adânci, ori ne scufundam cu totul.

Din când în când, ne opream și admiram priveliștele din față, *Podul Văii Cerbului* și *Podul Coștilei*, cari deși innămețite în zăpadă, dar tot pline de farmec.

Am urmat tot astfel, până ce am dat de valea cea seacă ce se scurge dela Omul în Valea Cerbului, unde am făcut un mic popas, trecând în revistă cu privirea, în direcția *Babelor*, *Coroana Văii Cerbului*.

Zăpadă, ghiață, alb și tăcere peste tot; ciripitul păsărelelor, clopoței berbecilor dela bordeiul din vale, de astă vară. încetase cu totul, doar vântul, care făcea să tipe și firele din mustăți, urlă a pustiu. După ce ne luarăm în bidoane câte puțină apă, ce se milostivise să pice din topirea zăpezii, sdrobiți de oboseală, eram gata să renunțăm de a mai eși până la Omul, a cărui cunoștiință i-o aveam de mult; însă văzând timpul atât de frumos și că eră numai 11 ceasuri, am început din nou urcușul.

Acum znoavele și vorbele încetară cu totul, balamalele se slăbiseră simțitor. Am părăsit Valea ce se scurge dela Omul și am tot mers spre dreapta, până ce am eșit la culmea despre *Acele Morarului*, de unde am privit în *Valea Morarului* și spre *Bucșoiul*, care erau și mai bogate în zăpadă. De aci, când am privit spre *Valea Priponului* de dincolo, sus, la fund, am văzut un ciopor de capre negre, cam la 26—25, care se jucau pe zăpada albă sclipitoare, la lumina soarelui.

Când ne-am găsit pe creastă, a trebuit să îmbrăcăm zăbunele cele groase, pe care le lepădasem pe când eram în vale, căci ne îngreuiiau, iar acum păreau prea ușoare

și subțiri, din pricina vântului, care ne pișcă strașnic, făcându-ne obraji cărămizii.

Mergând înainte, tot pe această culme, ne pomenirăm deodată în față cu mult doritul «Om», care, măreț și falnic, stă înțepenit în stratul gros de zăpadă, ca o sentinelă neadormită, pe granița cu Transilvania. Vârful acesta pare mai trist și mai singuratic, de când mizerabilii criminali au ars casa de adăpost, așezată lângă el ca o podoabă și mult folositoare turiștilor ce-i făceau vizită.

Soarele străluceă cu foc, dar eră un ger așa de puternic, că cu mare greutate am putut așeză aparatul, ca să-mi fotografiez tovarășii; mâinile se făcuse butuci, deși erau vârate în mănuși. Apoi deterăm ocol bolovanului, cu nădejde să găsim un mic adăpost, unde să răsuflăm puțin și să mâncăm; însă în zadar, căci acî vântul nu suflă dintr'o anumită direcție, el suflă turbat din toate părțile și peste tot.

Casa ungurească de piatră, pentru adăpost, eră troenită de zăpadă, îndopate până la gură.

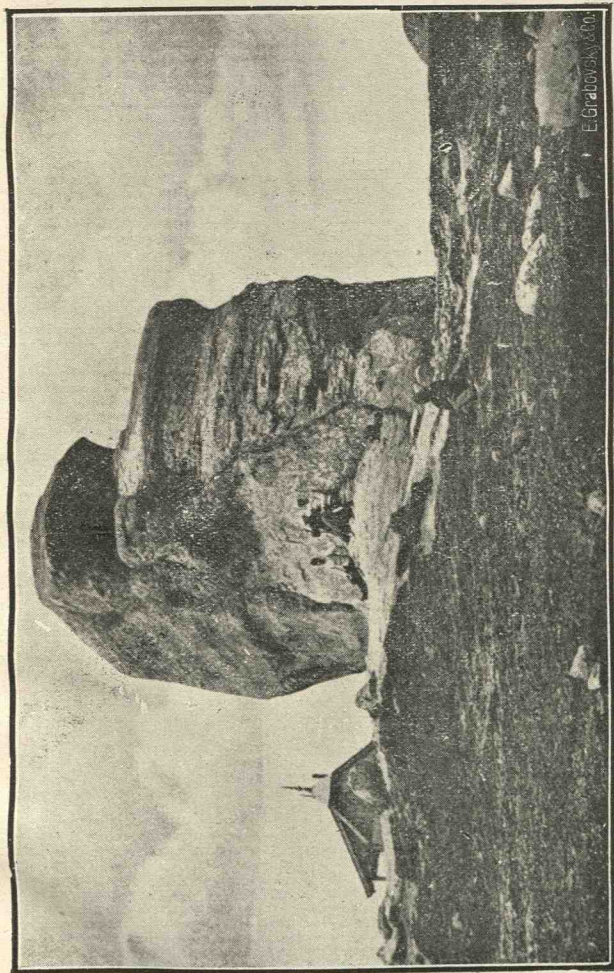
Sgârciți și înghesuiți unul într'altul, ne-am ghemuit lângă bolovanul cel mic și am scos din traistă merindele, ca să îmbucăm cevă, dar brânza albă moale și grasă, înghețase tun și Nea Niculae avu prilejul să facă o glumă, zicând:

— Brava, neică, știți că suntem câștigați, de acasă am luat brânză albă și acî o găsim parmezan!

Dar ce folos! Nu putem mânca bunul parmezan, fiindcă gerul și vântul ne fac să ne lipsim de masă...

— Măcar de am fi putut bea cevă cald, să ne desrebească, zice primarul necăjit.

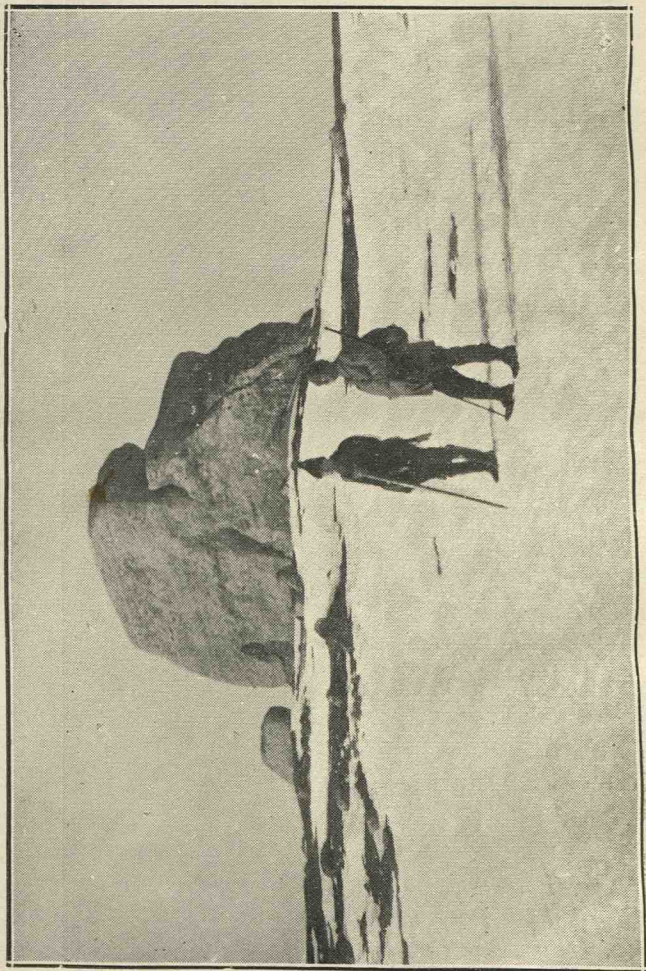

E. Gratozsky 1860.

Vârful OMUL din lanțul Bucegilor

(2511 m. altitudine).

Clișeu Vasile Teodorescu (Bușteni).

Várful OMUL iarna.

— Am eu ceva, șoptesc eu, cu un aer misterios.

— Ce? Spune repede...

— O sticlută cu coniac...

— Măi, Vasile, fugi de aici cu alcoolul... D-ta nu știi că alcoolul e vătămător, mai cu seamă la munte, ne lămurește nenea Niculae.

— Liniștește-te, eminentule igienist și moralist, încheiu eu, că nu găsește sticluta... Am pierdut'o.

— Las'că-i bine...

După ce ne-am mai uitat spre *Valea Gaura* și spre *Valea Mălăeștilor*, am pornit puțin spre *Obârșia Ialomiței*, dar a trebuit să ne oprim, din pricina zăpezii. Dela Omul eră cu neputință altă cale de urmat la întoarcere, decât tot aceea pe unde venisem. Am plecat de pe platou cam pe la ora unu; ajunși sub colți, a trebuit să scoatem hainele cele groase, căci vântul nu mai bătea și căldura soarelui se simția binișor. Pe la orele trei eram în dreptul *Priponului*, când soarele scăpase peste creștele de sus, începând frigul de seară.

Am mai făcut un popas, la un bordei părăsit de șindrilari. Acî am putut îmbucă în liniște, ba nea Niculae a făcut foc și ne-a cinstit iar cu câteo cafea.

La ora șease seara am sosit în Bușteni.

Mare oboseală am îndurat, dar nu mi-a părut rău, căci am avut nemărginita bucurie că am putut face, și în timp de iarnă, vizită «Omului»...

Când am descălțat acasă cismele, pe tălpile lor nu mai eră nici urmă de țintele ce le bătușem în ajun, iar din tocuri lipseă și câte un flec de piele.

CEL D'ÎNTAI BUCEGIST ROMÂN

Primul bucegist român a fost... Dar mai întâi de toate, ce meserie să fie aceea de *bucegist*?

Bucegistul este un verișor modest al alpinistului. Bucegistul nu-și ia ca falnică deviză: «*Quo non ascēdam*», el nu vrea să știe de Mont-Blanc, de Cervin și de alți uriași ai Alpilor, ci se mulțumește să se cațăre pe lanțul carpatic românesc numit Bucegi, și dacă ajunge la altitudinea de 2500 de metri se crede în slava cerului, un cer românesc în toate punctele cardinale.

Cel d'întâi bucegist român a fost... un Francez.

Francezilor, cari ne-au dat cultură și ne-au insuflat idei generoase, le datorim și primul Român îndrăgostit de Carpații noștri. Zic Român, căci *Vaillant*, deși Francez de fel, a fost Român cu sufletul, fiindcă a iubit pământul și neamul românesc.

Drept mărturie scrisă stă cea mai de căpetenie a sa operă: «*La Romanie ou histoire, langue, littérature, orographie, statistique des peuples de la langue d'or, Ardéaliens, Valaques et Moldaves, résumés sous le nom de Romans*» (3. vol. Paris. 1844).

În tomul al treilea, în capitolul «orographie», Vaillant descrie în chip plastic, excursiunile sale prin Carpați.

Pleacă cu căruța din București, în Iulie 1839, întovărașit de un prieten, slugerul Angelescu, luând drumul spre mănăstirea Sinaia.

Iată cum descrie urcușul pe Bucegi:

«Luarăm poteca ce trece în dosul mănăstirii și duce drept pe Bucegi. La ora 11 intrarăm în pădurea de brazi, care, dela poalele mănăstirii, se urcă până în creerii munților, dincolo de cari nu mai sunt arbori. Cărarea e întortochiată, repede și alunecoasă. Merg câtva pe jos, mă opresc când și când, ca să culeg fragi, pe care le scap de strivitura copitelor cailor.

Tochmai când dăm în luminiș, zărim la dreapta o stână, încercuită cu mii de urzici; ne odihnim acolo și, în schimbul câtorva dușci de rachiu, căpătăm dela baciul lapte și caș. În fața noastră sta o movilă de stânci, semănând cu un turn ruinat, încununată cu câțiva brazi. Ne urcăm pe acea ridicătură, și de acolo, aruncându-ne privirile asupra locurilor ce străbătusem*), băgăm de seamă că ne aflăm la nivel cu *Pleșuva* și *Floriul*; albia Prahovei pare o cărăruie; sgomotul apelor sale, înălțimea malurilor, toate se topesc în depărtare, numai în câteva locuri izbite de razele soarelui licărește un fir de argint pe nisip auriu.

Încălecăm și ne îndreptăm spre vârful muntelui *Dorul*, care se înalță măreț în fața noastră; la stânga stau cul-

---

*) Vaillant și cu Angelescu plecaseră din Posada (Comarnic) călare, cu două călăuze Stoica Vodă și Ion Puiu.

mile sterpe ale muntelui *Păduchiosul*; rămâne îndărăt sulița *Vânturișului*.

«Mai aproape, umbra unor steiuri, pe altele culcate la poalele lor, închipuește întocmai un urs; numai apropiindu-ne se învederează că a fost o părere. Călăuza Stoica ne încredințează că la apusul soarelui nu se mai vede ursul, ci pielea lui, uscându-se la căldură. La dreapta, pe larga frunte a uneia din culmile «Furnicei», se răsletește un întreit rând de bolovani fărămițați, cari de departe alcătuesc o cunună, iar de aproape o întăritură ciclopică. Stânca de sus, din colțul despre noi, înfățișează întocmai un iepure la culcuș; neștiindu-i numele, o botezăm *movila Iepurelui*; de alminteri se poate recunoaște ușor, fiindcă la poalele-i poteca e foarte primejdioasă: de-o parte malul foarte repede, așa încât caii de-abia își pot așeza picioarele; de cealaltă parte o prăpastie fără fund, în care ai cădea pe creștetele brazilor.

Dar caii noștri învățați au trecut cu bine hopul și iată-ne în șleaul de puhoi al *Ixorului*. Din podeag în podeag, ne pomenim iară pe culme, la locul numit *crucea Ciobanului*. Deabiă am zărit crucea și mă și iau bine pe lângă călăuze, doar mă vor lămuri ce rost are.

— Bucuros, boerule, să-ți povestesc povestea crucii Ciobanului, îmi răspunde Stoica; da', până una alta, sunteți oboșiți, caii și ei săracii; de nu vă e cu supărare, ia să ajungem până la cruce; 'om lăsa acolo caii să pască, iar noi să ne adăpostim sub *Masă*.

«Ne învoim. Masa este o ciupercă mare de piatră,*) răsărită la poalele muntelui Dorul.

*) Această ciupercă de piatră există și astăzi.

«Ne așezăm la umbra acestei umbrele, și, pe când mă uit cu mândrie la vârful Vânturișului, sau coprind cu privirea miile de undulări ale plaiurilor de sus ale Bucgilor — ocean de verdeață — Stoica își începe povestirea». *)).

Duioasa povestire a lui Stoica e ascultată de Vaillant și Angelescu cu multă băgare de seamă.

«Dar, urmează Vaillant, deabiă călăuza și-a gătit istorisirea, și iată că izbucnește un vânt năpraznic, care ne silește să pornim. Să mai fi stat cinci minute în acel loc și ne pomeneam luați pe sus de vârtej și rostogoliți în prăpăstiile Vânturișului, munte al cărui nume l-am înțeles atunci!

«Lăsăm să treacă *Iuda*, vântul cel turbat, *mistral* al Carpaților, apoi ne suim pe cai, și, îndreptându-ne spre munții Ialomiței, înaintăm pe valurile sleite ale unui ocean de verdeață; călcăm mai multe piepturi, pe cari vântul *Iuda* le-a desvelit de mantaua lor de arbori; stau, zăcând pe jos, brazi și molifți, putrezind cu miile, din anul 1828. Nevoit să săr peste trunchiurile acestea, mai la fiecare pas, și tocmai pe coaste repezi, rău mi se frânge mijlocul! Așa că, ajunși pe la ora șapte seara la o colibă pustie așezată pe malul Ialomiței, stăm în cumpană: n'ar fi nemerit să ne oprim aci? Dar călăuzele ne îndeamnă să prindem inimă, căci peste numai o jumătate de ceas ajungem la schitul dela *peștera Ialomiței*. Cu Dumnezeu înainte!

*) Este vorba de o adevărată întâmplare petrecută în toamna anului 1770. Cunoscuta legendă a Vârfului-cu-Dor este o deformare a poeticei întâmplări.

«In curând trecem apa, mai suim puțin și dăm de un loc împrejmuț. Intrăm, lăsând caii în grija lui Stoica și, călăuziți de Ion Puiu, ne cățărăm pe o cărăruie aspră, care, după douăzeci de cotituri, ne duce la un podiș statornicit cafn la șase stânjeni deasupra matcei puhoiului. Deodată, ca prin minune se deschide în fața noastră o spărtură uriașă, besnă înfricoșătoare.

— «Iadul, strig eu înspăimântat.

«Dar mă înșelam. Nu eră Iadul, ci biserica Mântuitorului, cu crucea, care se înalță în mijlocul întunericii, și pare că ne zice: *Intrați, călători, nu vă fie teamă, aici e tihnă și mulțumire*».

Vaillant arată cum sunt primiți și găzduiți frățește de călugării schitului.

A doua zi de dimineață își iau rămas bun dela staret și pleacă spre «Babe».

«Iată-ne, urmează Vaillant, în valea mlăștinoasă, unde tâșnește deosebite izvoare, care sporesc Ialomita. Ne îndreptăm spru *Babe*, urcând șerpuit movili ierbate, înalte și foarte repezi. Caii se opresc mereu, să mai răsuflă. Podișurile acestor movili sunt pleșuve, încărcate cu bolovani răvășiți în toate părțile ca niște ruine.

«Uneori descălecăm și ne apucăm să dăm drumul, de pe *elăile* acestea, la bolovani strașnic de mari, pe cari cele opt brațe ale noastre deabiă le pot urni din loc. Se rostogolesc pietroaele, mai întâi legănându-se hotărîte, apoi o tulesc în funduri de adâncături, dispar, se ițăesc pe creasta vre-unui țugui, de pe care se avântă din nou, străbat, săltând, văgăuni prin care se pironesc, ori se fărâmițează, izbindu-se de steiuri; cele mai multe ajung

jos de tot, la poalele clinului de munte și turbură liniștea urșilor ascunși în pădurile de jnepeni.

«Deși suntem în luna lui August, numai astfel străduindu-ne la rostogolire de bolovani, ne mai încălzim puțin.

Ba frigul se înăsprește în așa chip, încât, suindu-ne iar pe cai, trebuie să ne învelim cu mantalele noastre.....

O ceață rece ne învăluie; ninge, plouă, iese soarele, grindină cade. Timp de douăzeci de minute se perindează toate anotimpurile. Căciula din cap nu prea mă apără de frig; îmi ascund mâinile înmănușate în mânecile lungi ale mantalei; stomacul cere, îl liniștesc puțin bând ceva tutun și rachiu, căci de oprit și de pus masa aci nici vorbă!

— «Ne suim mai sus? întreabă călăuzile.

— «Caraimanul ne privește; zic eu; ce, adică să creadă că ne e frică de el?

— «Firește, adaugă tovarășul meu, se cuvine ca pe coiful lui să înțepenim drapelul național (drapelul tricolor al viitoarelor Principate-Unite, duios gând al lui Vaillant, al Francezului inimos, care a luat parte activă la mișcarea de regenerare a țărilor române).

«Haidem dar tot mai sus! Trecem peste *Obârșia Ialomiței*, ale cărei cline sunt împodobite cu streșini de zăpadă eternă. După două ore de călărie pe fruntea pleșuvă a Caraimanului, ajungem însfârșit pe piscul *Omul*. Cerul se înseninează o clipă. Zărim la stânga costișele repezi și aurite ale Ardealului, spre miazăzi se rotunjesc cocoșele roșcate ale *Gârbovei*; la dreapta piscuri sterpe străpung norii, iar la picioarele noastre se caseă prăpăstii

înfiorătoare, din cari isvorăsc mii de colți, mai puțin subțirei și indesăți ca sulilele unei falange, mai puțin greoi și răslețiți ca mormintele Faraonilor, dar tot atât de svelți și numeroși ca săgețile repezite ale tuturor catedralelor gotice din Europa. Gata suntem să înfigem steagul nostru, când, deodată, un vânt turbăt se ridică și ne șueră la urechi că gândul nostru nu se poate împlini.

«Cerul se întunecă, o negură deasă ne împresoară, nori groși se urcă din văgăuni.

— «Ne prăpădim, de ne-or prinde! strigă Stoica; de geaba se arată Puiu voinicos, prietenul Angelescu e de părerea lui Stoica.

«Așă încât, fără de-a ne fi ajuns scopul, ne înapoiem dealungul prăpăstiilor, pe mărginile cărora norii, ce atingeam cu mâna, aleargă, se îngămădesc, se reped valvârtej, cu o iuțeală ne mai pomenită, urmând șerpuiturile hăurilor, peste care se ridică la o înălțime de mai bine de cinci stânjeni.

«Par a fi zidurile unei cetăți durate ca prin farmec, fățarnice ziduri pe care, bine înțeles, ne ferim de a ne răzima.

«Pâcla se îngroașă tot mai mult, nu mai vedem decât la trei pași. Umblăm unul după altul, eu al treilea, Puiu în cap, Stoica în coadă; Călăuzele țin fiecare câte un capăt al bățului lung al steagului, băț care ne slujește drept fir al Arianei și ne ferește de abisuri.

«De-abia mai zăresc spata dinapoi a calului, care merge înainte. Nu degeaba a fost Stoica cobe rea! S'a isprăvit... bâjbăim prin negură.

«Stoica se tânguește că ne-a întovărășit la astfel de fleacuri. Ce rost să aibă fâlfâirea unui steag pe Caraiman?

«Dar Ion Puiu nu-și pierde cumpătul, e vesel, iar eu îi țin isonul.

— «La dreapta, mereu la dreapta și lăsați pe mine! strigă Puiu, în mijlocul păclei, în care i se topește trupul; și începe să cânte, doar s'o încălzî, cântecul de Crăciun: Eu sunt Irod...

«Dar Angelescu, tot supărat rămâne și astfel rătăcim cam vreo trei ceasuri pe oceanul neguros al Bucegilor.

«Când se însenină, eram la poalele muntelui *Păduchiosul*; tot cârmind la dreapta, trecusem de *Furnica* și *Vârful cu Dor*; ca să ne scoborîm la mănăstirea Sinaia, a trebuit să ne înapoiem pe urmele noastre, aproape jumătate din drumul umblat. Eram lac de apă, tremuram de frig; decât să stau zgribulit pe cal, m'am dat jos și am mers prin apă, cu picioarele goale. Mă țineam de caravană, ca un brav din 1812, când lătrăturile unei haite de câini mă siliră să călăresc din nou.

«Dulăii se aruncă asupra noastră cu înverșunare; de douăzeci de ori îi amenințăm, de douăzeci de ori se dau la noi.

«Cum să ne scăpăm de ordia sălbatică?

— «Te pomenești că ne semuesc cu niscaiva urși, socotește Puiu.

«Dacă e așa vorba, hai să urlăm și noi!

«Ne oprim, și câteși patru pornim a urla groaznic: huu! huu! huu!

«Oastea câinească stă în loc, ne privește aiurită, ne

întoarce spatele, și, cu coada între picioare, fuge, de dîndue pămîntul; nu mai auzim decît, din cînd în cînd, urlete turbate.

«A! iată poteca cea bună, am dat de urmele noastre din ajun; ne folosim de o rază de soare și ne uscăm hainele la stîna din Furnica.

«Seara la opt, ne încălzeam în ospătăria lui Iancu, la mănăstire».

* * *

Iacă, dată în extrase descrierea excursiunii lui Vaillant în Bucegi, din anul 1839. In acele pagini se prefiră curată dragoste de țară românească, iubire adevărată de natură; plutește deasupra acelor pagini seninătatea de euget a omului cu porniri înălțătoare.

In sînul Bucegilor, desfătarea unui om cult și cu fire nobilă, de felul lui Vaillant, a putut fi în anul 1839 desăvârșită: pe atunci Bucegii nu erau străbătuți decît de ciobanul, în al cărui suflet nu încăpeau gândurile întortochiate ale orășenilor, ciobanul, care, împăcat cu pacea nețarmurită a plaiurilor înalte, nu turbură tăcerea lor vrăjită decît cu trilurile picurate din trișca lui.....

NESTOR URECHIA.

MIC MEMORIU ASUPRA UNUI NOU MAMIFER

Ilustrul naturalist Cuvier, în clasificăția animalelor globului nostru, a uitat să noteze, în clasa mamiferelor, pe unul care, ce-i dreptul, pe vremea lui eră rar și anume *Turistus*.

Acest mamifer *Turistus* în secolul nostru al XX-lea, este foarte răspândit pe pământ, trăind și înflorind în toate continentele, dar cu deosebire în Europa. De câțiva ani animalul *Turistus* ființează și în România, bântuind mai cu seamă la poalele munților Bucegi.

Clasificăția acestui *Turistus rumânicus* o dăm în următorul tablou sinoptic:

TURISTUS RUMÂNICUS	{	TURISTUS SAPIENS	{	T. PERONNENSIS
		TURISTUS		T. CHEFLIUS
		PSEUDO-TURISTUS		T. MOFTANGIUS

Lăsând studiul lui *Turistus Sapiens* pe seama unui memoriu foarte documentat, ce vom înainta Academiei Române, spre premiare, ne propunem în rândurile de mai jos să descriem pe *Turistus Pseudo-turistus*.

Caractere generale ale lui T. Ps.-Turistus.

Acest mamifer își petrece vremea dormind, bând, mâncând, flecărind și clevetind.

T. Ps.-T. este unul din animalele cele mai dușmane operilor naturei și omului, fiind foarte stricăcios. Sfăramă, tae, rupe, sparge, sapă, desrădăcinează, smulge, răstoarnă, dărâamnă, într'un cuvânt distruge tot ce găsește în cale-i, nu pentru vre-un folos, ci numai pentru plăcerea de a fi dăunător. Respectul bunului public și al regulilor stabilite nu-l are; străină de el este concepția că fapăturile și așezările naturei trebuesc cruțate. Cel mai adesea este neastâmpărat și gălăgios.

Bântue mai mult vara, prin stațiunile balneare și climaterice dela munte.

Turistus Peronnensis, astfel numit după locul unde dăinuește mai mult, adică peronul gărilor. Se recrutează din toate clasele sociale, este de orice vârstă (dela cea mai fragedă până la cea mai coaptă), de ambe sexe, de orice naționalitate și confesiune.

Devixa: Totul pentru peron!

Armoarii: Un macaz de C. F. R.

Moravuri: Doarme în vizuină până târziu dimineața. Cu puțin timp înainte de sosirea primului tren dela București, se îndreptează spre gară, înarmat cu un imens *Carpatenstock*. Cu acest baston se ajută la învingerea «colosalelor» piedici presărate în cale-i (șanțurile șoselei, = prăpăstii, grămezile de pietriș = creste de munți, etc.). Lupta aceasta fiind istovitoare, T. P. se oprește la una din casele de adăpost înșirate pe șosea, unde soarbe o băutură tonică și reconstituantă, ce se numește aperitiv.

Partea cea mai grea a excursiunii este aceea de pe peronul gării, cu peripeții grozave: ascensiunile pe scările vagoanelor, traversarea tunelurilor-peșteri, luarea cu asalt a celui mai înalt pisc (coșul locomotivei) și altele multe.

După săvârșirea acestor isprăvi alpiniste, T. P. se repede să mai ia un tonic-fortificant (aperitiv), apoi, mulțumit și mândru, pleacă acasă sau la birt. Această excursie T. P. o repetă de mai multe ori în cursul zilei.

Dintre diferiții turiști, T. P. este cel mai puțin dăunător munților, fiindcă are pentru ei un soi de respingere caracteristică, ce-l împiedică de a se urcă pe ei. În schimb șoseaua și gara au de suferit mult din pricina dragostei ce le arată, în chip foarte concret: măzgălituri și iscălituri pe bănci, pe firme, pe plăci indicatoare, dăre de necurătenii ce lasă.

Nemărginita iubire ce simte pentru gară îl îndeamnă să-și scrie numele pe pereții unor mici localuri discrete, cari au altă menire decât de a hărăzi posterității numele valoroșilor Turiști de peron.

Visul de aur al lui T. P. este să treacă cât mai multe trenuri prin localitatea unde se află.

Sporturile lui T. P. — Jocul de domino, de table, pokerul.

Bibliografia lui T. P. — Mersul trenurilor.

TURISTUS CHEFLIUS. — Verișor bun al lui T. Ps; are aspirațiuni mai nobile decât acelea de a cultivă pe-roanele. T. CH. se avântă mai sus, chiar pe munți, unde trage chefuri monstre. Dela această însușire îi vine numele de *Turistus cheflius*.

Deviza: Al meu clondirul!

Armoarii: O baterie, pe un câmp de țoiuri.

Moravuri. — Fiind foarte sociabil, se adună cu alte exemplare asemenea lui și pleacă cu toții la munte. Cel mai adesea, turma, alcătuită din tineri și câțiva adulți (toți de sex masculin), este condusă de un ghiuj bătrân, un fel de parazit, care numără printre strămoșii lui pe renumitul Silen.

Rechizitele excursiuni — unelte de muncă — sunt: o damigeană cu vin, câteva baterii — trebuie să se apere de fiare — merinde de tot soiul, printre cari niște icre negre, toate lucruri bune să reîmprospăteze puterile sleite. În buzunare se aciuesc 52 cartonașe cu *poze* de suverani... ai meselor cu postav verde.

Pe drum discută politică, punând țara românească la cale... proastă, fac gălăgie, cântând, adică sbierând, injură, spun măscări.

Ajunși sus, pe vârf, dau năvală în casa de adăpost și, fără să se sinchisească de alți turiști, cari caută a-și odihni oasele dormind, încep cheful *numărul aint*. Dau gata toate proviziile, fac de petrecanie damigeanei, desbară bateriile de munițiile lor, țipă, sbieră, spun necuviințe, cântă cântece de café-chantant.

După mulțimea hârburilor de sticlă, a petecelor un-suroase de hârtie, a cutiilor de sardele, a murdăriilor de tot felul, naturalistul, care trece mai târziu pe acolo, se încredințează că în acel loc a stat o noapte Turistus Cheflius, sus (*sus*, pe românește, dar și cu înțelesul latinesc *).

TURISTUS MOFTANGIUS. — Astfel numit fiindcă

*) *Sus*, suis, n. m. și fem. Porc.

nu se are bine cu adevărul și cultivă iperbola (figura de retorică, nu curba geometrică).

Deviza: Dați-mi piroane, să leî tai!

Armoarii: O gogoasă maaaare.

Moravuri: T. M. este teoreticește un foarte valoros alpinist, suindu-se pe cele mai înalte piscuri, pe cari fruntea-i se scaldă în eterul boltei cerești, iar picioarele-i se înfig în ghețari eterni.

În practică, ascensiunile lui T. M. se mărginesc la câteva urcușuri pe o moviliță din dosul casei, iar excursiunile cele mai faimoase sunt făcute pe o șosea națională, până la trei, patru kilometri distanță.

Totuși, T. M., privind prin ochelari măritori și fiind înzestrat cu o imaginație fecundă și fantezistă, povestește excursiunile și ascensiunile sale într'un chip cu totul special, într'un jargon, pentru a cărui înțelegere dăm mai jos un mic vocabular:

Vocabular muntean al lui Turistus Mofangius.

În jargonul lui T. M.

Piatră
Bolovan
Stâncă
deal
munte
cascadă
puhoi
gigantici nămeți
lac

Traducere pe românește.

Grăunte de nisip
Piatră
Bolovan
movilă
deal
șipot
izvor
pată de zăpadă
băltoc

ghețar dela potop	pojghiță de gheață pe un bolovan
prăpastie	șanț
furtună	adiere de vânt
viscol de zăpadă	fulgi de zăpadă
potop	ploae mărunță
vultur semeț	cioară pucioasă
urs	câine de stână
altitudine de 1000 metri	înălțimea unui etaj
distanță de un kilometru	un pas

Pentru T. M. suișurile sunt totdeauna colosale, prăpăstiile vecinic fără fund, toate torențele năpraznice; un urcuș domol, de un sfert de ceas, se preface în ascensiune groaznic de istovitoare de zece ore. Iar coborișul de pe o modestă movilă alunecări vertiginoase. Vederile sunt mereu de o măreție majestoasă și magnifică (sau de o majestuozitate măreață și magnifică, sau de o magnificență măreață și majestoasă), pădurile seculare și șuvoaele torențiale (pădurile torențiale și șuvoaele seculare sunt, ce-i dreptul mai rare), etc. etc.

N.B. (ff. important) Se întâmplă ca T. M. «alpinistul pasionat», după cum se poreclește, să facă păcatul de a-și povesti isprăvile în scris, inundând coloane din jurnale cotidiene și reviste și anuare răspândite.

Indemnăm pe cititorii acestor proze să se servească de micul vocabular, precum și de observațiile ce am dat mai sus, restabilind adevăratul înțeles al textelor lui T. M.

NESTOR URECHIA.

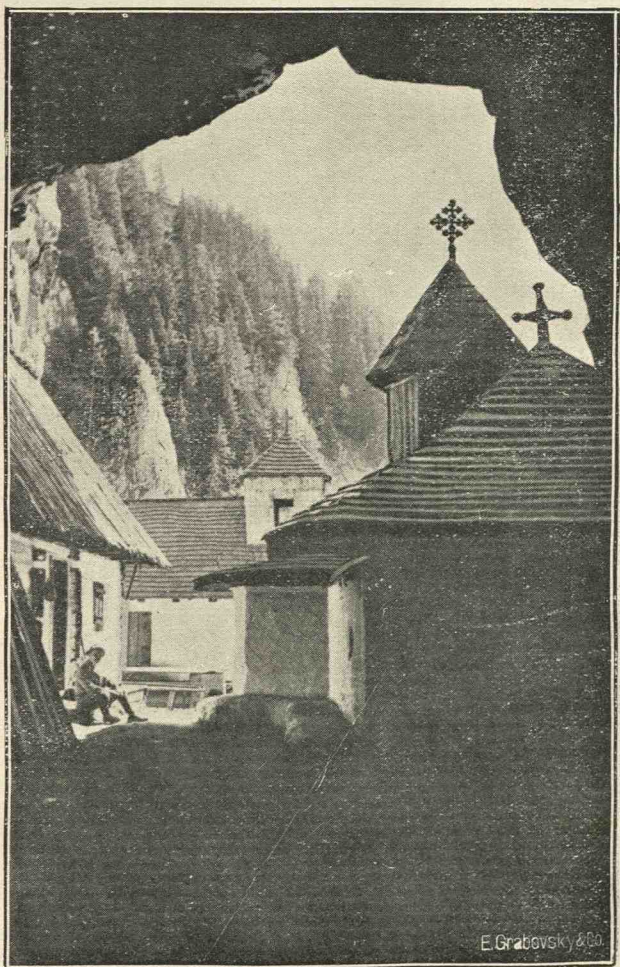

MICA BIBLIOGRAFIE CU PRIVIRE LA MUNȚI

- Anuarul S. T. R., pe anii 1903 la 1916.
Apostolescu, Poezia Munților.
Babeș (I. G.), Din Plaiul Peleşului.
Bachelin L., Castelul Peleş.
Bordeaux H., Paysages romanesques.
Buletinele Soc. Reg. Române de Geografie.
Carmen-Sylva, Poveștile Peleşului.
” Robia Peleşului.
” Pietrele Doamnei.
Coolidge (Dr. W. A. B.), Les Alpes dans la nature et dans l'histoire.
Dupaigne A., Les Montagnes.
Gazeta „Bucegii din Bușteni“, apare de două ori pe lună la Bușteni. Director, Vasile Teodorescu. Abonament anual 4 lei.
Galeșescu A., Sinaia și împrejurimi.
Galli-Valerio, Cols et sommets.
Gold M., In munții Sinaiei, Ruçărului și Branului.
Gos Ch., Près des névés et des glaciers.
Greșescu Dr., Plante vâsculare din Bucegi.
Hogaș, Pe drumuri de munte.
Inginerul din Bucegi, Sinaia, Bușteni, Azuga, Predeal. — Călăuză practică.
Javelle, Souvenirs d'un Alpiniste.
Levasseur, Les Alpes.
Martonne Em. De, La Valachie.
Michelet, La Montagne.
Murgoci M. G., Geografia completă a României.

- Panțu Z.**, Contribuțiuni la flora Bucegilor.
Rod Ed., Scènes de la vie Suisse.
Russell H. C-te, Les souvenirs d'un montagnard.
Saussure (H. B. de) Voyages dans les Alpes.
Urechia Nestor, Zânele din Valea Cerbului.
    "   In Bucegi.
    "   Dans les Carpathes Roumaines.
    "   Drumul Brașovului.
Verne J., Le Château des Carpathes.
    "   Castelul din Carpați.
Vlahuță Al., România Pitorească.
-

Bisericuța din Peștera Ialomiței în Bucegi.

E. Grosspolsky & Co.

Pe Muntele Sorica

(vezi la pag. 79).

Căminul Turcilor (Mădăraș - Băilele Turcilor)

CUPRINSUL

	Pag.
Lămurire	3
La Munte, de E. Reclus . . . . . <i>Trad. de Nestor Urechia</i>	5
Zăpezi și Flori, de D-na Michelet » » » »	21
Vraja Muntelui, de Theuriet . . . » » » »	25
Farmecul Piscurilor, de Javelle . » » » »	28
Plăcerile escursionistului la munte, de Rambert » »	31
Muntele și Marea, de Dauzat . . . . . » »	37
Cea din urmă excursie a călăuzului Clêvoz, de Ed. Rod. . . . . » »	41
Povește pentru escursioniști la munte, de Nestor Urechia.	57
O cale de munte, de Nestor Urechia	59
Priveștiștea Bucegilor, de Nestor Urechia	65
Dorul Brânelor, de Nestor Urechia	73
Pe muntele Sorica, de Nestor Urechia	79
O industrie la munte, de Niculae Gelepeanu	85
La vânatoare de capre negre, de I. Negulescu (Bușteni) .	89
O excursiune cu ghinion, de Vasile Teodorescu (Bușteni) .	93
O excursiune iarna la „Omul“, de V. Teodorescu (Bușteni) .	99
Cel dintâi bucegist român, de Nestor Urechia	105
Memoriu asupra unui nou mamifer, de Nestor Urechia. .	115
Mică Bibliografie (cu privire la munți)	121

Am citit acest
carte

Artăzi 28 Jun

Famen Văcărescu
Junior

